

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Adina Grigore • Cristina Ipate-Toma • Nicoleta-Sonia Ionică
Georgeta-Mihaela Crivac • Claudia-Daniela Negrițoiu • Augustina Anghel

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Manual pentru clasa a III-a Semestrul I

Acest manual este proprietatea
Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice.

Adina Grigore • Cristina Ipate-Toma • Nicoleta-Sonia Ionică
Georgeta-Mihaela Crivac • Claudia-Daniela Negrițoiu • Augustina Anghel

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Manual pentru clasa a III-a

Semestrul I

Manualul școlar este aprobat prin Ordinul Ministrului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 3053/ 12.01.2016 și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordin al Ministrului nr. 5003/ 02.12.2014.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2015-2016.

72 pagini

116 111 numărul de telefon european de asistență pentru copii

Inspectoratul Școlar al Județului/ Municipiului

Școala/ Colegiul/ Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Certificat seria Q nr. 102
ISO 9001: 2008

Limba și literatura română. Manual pentru clasa a III-a. Semestrul I
Adina Grigore, Cristina Ipate-Toma, Nicoleta-Sonia Ionică,
Georgeta-Mihaela Crivac, Claudia-Daniela Negrițoiu, Augustina Anghel
Referent științific: Lect. univ. dr. Cristina-Loredana Bloju

Copyright © Editura Ars Libri, 2016
Toate drepturile rezervate
ISBN: 978-606-574-898-9
978-606-574-899-6 (sem I)

Editura Ars Libri
Str. Victoriei, bl. Z1, sc. D, ap. 1
oraș Costești, județul Argeș
Tel: 0248 546 357; 031 82 82 293; Fax: 0248 546 469
e-mail: arslibri@yahoo.com
www.edituraarslibri.ro

Editor: Iulian Grigore
Coordonator colecția „Manuale școlare”: Prof. Adina Grigore
Redactor-șef: Prof. Cristina Ipate-Toma
Tehnoredactare, grafică și design: Mariana Muscalu, Sorin Opris
Ilustrații: Elena Mirică
Coperta: Eduard Mirică
Machetare și prepress: Ștefan Tănase

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Limba și literatura română : manual pentru clasa a III-a / Adina Grigore, Cristina Ipate-Toma, Nicoleta-Sonia Ionică, ... ; ed.: prof. Iulian Grigore ;
ref. șt.: lect. dr. Cristina Loredana Bloju. - Costești :
Ars Libri, 2016
2 vol.
ISBN 978-606-574-898-9
Semestrul 1. - ISBN 978-606-574-899-6
I. Grigore, Adina
II. Ipate-Toma, Cristina
III. Ionică, Nicoleta Sonia
IV. Grigore, Iulian (ed.)
V. Bloju, Cristina Loredana (ref. șt.)
811.135.1(075.2)
821.135.1.09(075.2)

Orice preluare, parțială sau integrală a textului, a graficii sau a formatului digital al acestui manual se face doar cu acordul expres în scris al Editurii Ars Libri.

Acest manual, în format tipărit și electronic, este protejat de legile române și internaționale privind drepturile de autor, drepturile conexe și celelalte drepturi de proprietate intelectuală.

Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica: Anton Pann

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
"Viață-n libertate ori moarte!" strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Competențe:

1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare

- 1.1. Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil
- 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare
- 1.3. Sesizarea unor regularități ale limbii prin raportare la mesaje audiate
- 1.4. Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare
- 1.5. Manifestarea unei atitudini deschise față de comunicare în condițiile neînțelegerii mesajului audiat

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

- 2.1. Descrierea unui obiect/ unei ființe din universul apropiat pe baza unui plan simplu
- 2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului
- 2.3. Prezentarea unei activități realizate individual sau în grup
- 2.4. Participarea la interacțiuni pentru găsirea de soluții la probleme
- 2.5. Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare în funcție de partenerul de dialog

3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare

- 3.1. Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare
- 3.2. Formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit
- 3.3. Formularea unei păreri despre o povestire/ personajele acesteia
- 3.4. Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia
- 3.5. Sesizarea unor regularități ale limbii pe baza textului citit
- 3.6. Aprecierea valorii cărților

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

- 4.1. Aplicarea regulilor de despărțire în silabe la capăt de rând, de ortografie și de punctuație în redactarea de text
- 4.2. Redactarea unor texte funcționale simple care conțin limbaj vizual și verbal
- 4.3. Realizarea unei scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin
- 4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite
- 4.5. Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei

FĂNTEZII DE TOAMNĂ

RECAPITULARE

Unde-o școală se ivește, pământul se-mbogățește.

Conținuturi:

- Sunetul și litera, vocalele și consoanele
- Silaba, cuvântul
- Despărțirea în silabe
- Sensul cuvintelor
- Comunicarea orală. Comportamentele comunicării dialogate
- Propoziția. Semnele de punctuație
- Textul literar narativ
- Scrierea corectă a cuvintelor *într-un/ într-o, dintr-un/ dintr-o, sau/ s-au, sa/ s-a*
- Poezia
- Textul nonliterar/ informativ
- Scrierea imaginativă

Septembrie

după George Coșbuc

În septembrie zilele scad mereu și pe la sfârșitul lunii se fac deopotrivă cu noaptea.

Florile de pe câmp încep să moară, căci de multe ori noaptea cade **brumă**, și numai câteva mai îndrăznesc să înflorească tocmai acum. Care dintre ele, știți?

Nu mai vezi acum fluturi, pentru că, dacă au pierit florile, nici ei nu pot să trăiască. Nici albinele nu pot să mai adune miere, și acum stau mai mult în stupi și se pregătesc de iarnă. Gândacii au pierit ori s-au ascuns în pământ și în adăposturile lor de iarnă.

Frunzele copacilor își schimbă fața lor cea verde. Unele se fac roșii, altele **cafenii** și cele mai multe galbene; iar când bate vântul, ele se scutură și cad.

Prin grădini, oamenii își adună legumele, ca să le păstreze pentru iarnă. Cât de darnică e toamna, cu atâtea fructe ale pomilor! Acum se culeg merele, perele, piersicile și nucile.

Prin vii e zgomot și veselie; culegătorii adună strugurii.

Pe la începutul lunii, păsările se găsesc de plecare. Pe câmp vezi stoluri mari de berze; seara, pe lângă lacuri, se-adună și graurii în stușiș și își întocmesc stolul de călătorie. Noaptea auzi pe sus cântecul cocorilor care se duc, se duc departe. Și tot mai mult se împuținează **oastea** păsărilor. Odată cu păsările pierе și cântecul prin păduri și prin câmpie. Dar când s-au dus cele din urmă păsări și au căzut și frunzele toate, atunci a început toamna adevărată.

Acum nopțile încep să fie mai reci, așa că roua de pe frunze și de pe flori se preface în brumă. Dimineța, câmpul pare acoperit de un strat subțire de zăpadă pe care soarele tot mai are putere să-l topească, în cele dintâi ceasuri ale zilei.

Arse de brumă, frunzele ierburilor și ale florilor se veștejesc și cad, ale copacilor abia se mai țin, galbene și ofilite, și când vine câte un vânt, ele se scutură toate și lasă crengile goale.

Furnicile sprintene și-au strâns hrană de ajuns în mușuroaiele lor; și-au strâns și șoarecii de toate în culcușurile lor; și veverițele, nuci și ghindă; iar harnicele albine au agonisit atât, că pot da, din mierea adunată, și oamenilor, și au și ele de ajuns, până va înflori câmpul.

Câmpurile rămân goale și pădurile fără cântecul păsărilor și fără verdeață.

Norii încep să se plimbe singuri prin văzduh și țin cu zilele ascunsă fața cerului. Vântul începe să cânte cântecul jalnic și zilele se fac tot mai scurte.

În septembrie se întorc acasă cei care au plecat la mare pentru apă și soare, sau la munte pentru răcoare.

Tot în septembrie începem bucuroși școala. Dorim ca și anul acesta să avem sănătate și spor la învățătură.

Succes în noul an școlar!

Să înțelegem textul!

Caută în text, apoi scrie pe caiet ce se întâmplă.

zilele	
florile	
fluturii	
albinele	
frunzele	
oamenii	
păsările	
roua	
dimineța	
soarele	
furnicile	
câmpul	
norii	
veverițele	
vântul	

Să ne amintim!

Sunetul este partea cea mai mică a limbii care se rostește.

Litera este semnul grafic al sunetului. Ea se vede și se scrie.

Alfabetul este totalitatea literelor folosite într-o limbă, așezate într-o anumită ordine.

Cuvântul este o îmbinare de sunete (sau un sunet) care are un înțeles.

Să exersăm!

1. Scrie în ordine alfabetică următoarele cuvinte, apoi notează cu V (vocalele) și C (consoanele): *septembrie, brumă, galbene, mere, cafeniu, vânt, legume, fructe, toamnă, ofilite, nori*.

2. Înlocuiește litera subliniată cu o altă literă, apoi scrie cuvintele obținute.

fac, mere, miere, cașă, duc

3. Alcătuieste câte două cuvinte care să conțină doar:

- două vocale;
- două vocale și o consoană;
- două vocale și două consoane.

JOCURI

Joc de rol

Imaginați-vă și interpretați un dialog între o frunză și vânt.

Joc de cuvinte

Găsește cuvinte după model: *cal - lac*.

PORTOFOLIU

Desenează un moment prezentat în textul „Septembrie” de George Coșbuc.

LECTURĂ

Citește poezia „Rapsodie de toamnă” de George Topîrceanu.

Vocabular

brumă: cristale fine de zăpadă care se formează noaptea și se depun pe plante, pe sol, pe obiecte
cafeniu: de culoarea cafelei prăjite, maro
oaste: mulțime

„Împăratul *dori* să o vadă pe *fata* cea *isteață*.

Porunci să vină la împărăție nici îmbrăcată, nici dezbrăcată, nici călare, nici pe jos, nici pe drum, nici pe cărare. Fata se acoperi cu o plasă și, tot îmboldind șaful care umbla nici pe potecă, nici pe cale, ajunse la curțile împărătești.

În acest timp, împăratul întâmpină fata dând drumul câinilor. Curtea se umplu de larma lor.”

(*Fata săracului cea isteață* după Petre Ispirescu)

Să exersăm!

1. Înlocuiește cuvintele marcate din prima propoziție a textului de mai sus cu altele care au înțeles asemănător. Scrie propoziția.
2. Formulează două propoziții în care, pe rând, cuvintele *plasă* și *se acoperi* să aibă alt sens decât cel din text.
3. Scrie cuvinte care au sens asemănător cu: *porunci*, *să vină*, *împărăție*, *curte*, *larmă*.
4. Scrie cuvinte care au sens opus cu: *umblă*, *ajunse*, *să vină*, *se umplu*, *jos*.

Convorbirea dintre două sau mai multe persoane se numește *dialog*.

Înaintea cuvintelor fiecărei persoane care participă la dialog se scrie *linie de dialog*.

„– De vânzare ți-e găinușa aceea, măi băiete?

– De vânzare, moșule!

– Și cât ceri pe dânsa?

– Cât vrei dumneata să-mi dai pe ea.

– Ia dă-o la moșul, s-o **drămăluiești**!

Și cum i-o dau în mână, se face a o căuta de ou și-i dezleagă atunci frumușel ața de la picior, apoi mi-o aruncă-n sus, zicând:

– Iaca **poznă**, c-am scăpat-o!”

(*Pupăza din tei* după Ion Creangă)

Să exersăm!

1. Cine participă la acest dialog?
2. Cine pune întrebările?
3. Cine dă răspunsurile?
4. Transcrie un răspuns dat de băiat.
5. Transcrie un răspuns dat de moș.

Vocabular

a drămălui: a cântări, a măsura ceva cu precizie

poznă: bucluc, împrejurare neplăcută pentru cineva

Să ne amintim!

Propoziția este o comunicare orală sau scrisă, care are înțeles. Este alcătuită din cuvinte. Primul cuvânt din propoziție se scrie întotdeauna cu literă inițială mare.

La finalul ei se pune unul din semnele de punctuație:

- punct (.)
- semnul întrebării (?)
- semnul exclamării (!)

Să exersăm!

1. Citește fragmentul din lectura „Pupăza din tei” după Ion Creangă, cu intonația corespunzătoare semnelor de punctuație.

2. Delimitează cuvintele, apoi scrie propozițiile.

*Foșnetul toamnei învăluie întreaga natură.
Școlarii sunt în tâmpinațică dragostededascăli.*

3. Alcătuieste câte o propoziție cu fiecare din cuvintele: *înnorat, toamnă, livadă, au cules, pe cerul, copaci, desfrunzit.*

4. Termină propoziția începută.

Cine?

Când

Cum ... !

Unde ... ?

De ce ... ?

Care ... ?

5. Scrie câte o propoziție enunțiativă, exclamativă și interogativă în care să folosești cuvântul „pupăză”.

6. Privește imaginile și scrie răspunsuri pentru următoarele întrebări, apoi ordonează-le într-un text. Dă-i un titlu potrivit.

- Cine culege strugurii?
- Unde așază recolta?
- Cine vine să-i ajute?
- Cum își ajută cei doi frați familia?
- Cum sunt strugurii?
- Cum se simt copiii la cules de struguri?

Prepelița și puii ei

după Lev N. Tolstoi

O prepeliță își **cloci** cele trei ouă într-un lan de ovăz. După ce scoase pui, îi îngriji cum se pricepu ea mai bine. În timp ce puii creșteau, lanul de ovăz se făcea din ce în ce mai **mănos**. Zilele au trecut și lanul aproape s-a copt. Prepelița se tot teme ca stăpânul **ogorului** să nu înceapă să cosească ovăzul. Plecând după hrana puilor, le spuse acestora, ca atunci când vor veni oamenii, să asculte foarte bine despre ce vorbesc, pentru a-i povesti după aceea tot ce vor auzi de la aceștia. După ce și-a terminat toate treburile, prepelița se întoarse mai pe înserate la cuib. Unul dintre puii săi îi dădu următoarea veste:

– E rău de noi, măicuța mea! A trecut pe aici stăpânul ogorului împreună cu feciorul său și i-a spus acestuia: „Ovăzul meu a dat **în pârgă** și trebuie **cosit**. Să te duci, fiule, pe la vecini și prieteni, să le spui că-i rog să vină la coasă”. E rău de noi, măicuță! Mută-ne de aici, căci mâine dimineață vecinii vor fi în lan și se vor apuca de cosit ovăzul.

Bătrâna prepeliță îl ascultă cu luare-aminte și spuse:

– Nu vă fie teamă, copii, stați fără grijă! Ovăzul nu va fi cosit atât de repede.

A doua zi în zori, prepelița zbură iar într-ale ei și iar le spuse puilor să asculte cu atenție ce va mai spune stăpânul lanului. Seara, când se întoarse la cuib, un alt pui îi spuse:

– A fost iar stăpânul pe aici, măicuță, și a tot așteptat prietenii și vecinii la cosit. Dar nu au venit nici vecinii și nici prietenii. Atunci omul i-a spus feciorului: „Să te duci, fiule, pe la frați, pe la cumnați, pe la **cumătri** și să le spui că-i rog să vină neapărat mâine să ne ajute să cosim ovăzul”.

– Nu vă speriați, copii, nici mâine nu va fi cosit ovăzul, spuse bătrâna prepeliță, liniștind puii ei.

În ziua următoare, întorcându-se iar la cuib, prepelița își întrebă puișorii:

– Ei, ce-ați mai auzit astăzi, puișorii mei?

Al treilea pui i-a răspuns:

– A venit iar stăpânul cu feciorul său pe aici și au tot așteptat rudele. Dar rudele nu au venit la cosit. Atunci el i-a spus feciorului: „Se vede că degeaba așteptăm, fiule, că ajutor nu vom primi de nicăieri. Ovăzul e în pârgă și trebuie cosit. Voi pune în rânduială cele de trebuință, că mâine, cum s-o crăpa de ziuă, venim aici și ne apucăm singuri de coasă”.

– Ei, puișorii mei, spuse prepelița grijulie, de vreme ce omul a hotărât să pună singur mâna să cosească ovăzul, fără să aștepte ajutorul altora, treaba sigur se va face. **Se cade** să ne mutăm de aici.

Să înțelegem textul!

1. Câți pui avea prepelița?
2. De ce dorea prepelița să afle ceea ce au discutat oamenii?
3. De ce a hotărât stăpânul pământului să cosească singur ovăzul?
4. Ce a determinat-o pe prepeliță să-și mute puii?

Să ne amintim!

Cei care participă la întâmplările povestite se numesc **personajele** povestirii. Acestea pot fi oameni, animale, obiecte.

Cuvântul sau grupul de cuvinte care prezintă pe scurt despre ce este vorba în text se numește **titlu**.

Acesta se scrie cu literă inițială mare în partea de sus a textului, la mijlocul rândului.

Persoana care a scris textul se numește **autor**.

Să exersăm!

1. Precizează personajele care apar în text.
2. Spune cine a rostit replica: „Nu vă fie teamă, copii, stați fără grijă!”.
3. Transcrie enunțul în care stăpânul s-a hotărât să cosească singur.
4. Explică înțelesul expresiei „s-a crăpat de ziuă”.
5. Scrie un enunț despre conținutul imaginii care însoțește textul.

Să scriem corect!

Observă în textul de mai jos scrierea cuvintelor evidențiate, apoi formulează enunțuri cu acestea.

Într-o zi un om s-a întâlnit cu un șarpe. Animalul s-a rugat să-l ducă într-o văgăună. Ajuns în locul pe care l-a dorit, șarpele a încercat să-l mănânce pe om dintr-o înghițitură. Omul a scăpat dintr-un mare pericol.

Apoi s-au dus la vulpea judecătore, care a hotărât să-l închidă pe șarpe într-un loc sigur.

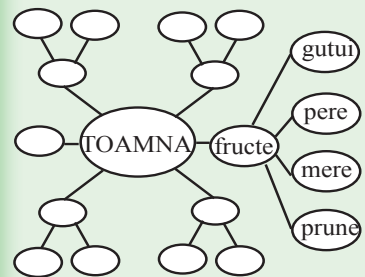
JOCURI

Joc de rol

Citiți textul „Prepelița și puii ei” după Lev N. Tolstoi, pe roluri.

Joc de cuvinte

Găsește cuvinte caracteristice anotimpului toamna și completează un ciorchine asemănător celui de mai jos.

PORTOFOLIU

Realizează o fișă în care să notezi informații despre păsările călătoare.

LECTURĂ

Citește lectura „Pisoiful” de Lev N. Tolstoi.

Vocabular

a cloci: a sta pe ouă pentru a scoate din ele pui
mănos: roditor, fertil, cu rod bogat, îmbelșugat
ogor: teren agricol, câmp în pârgă: aproape copt
a cosi: a tăia plante
cumătri: nași
se cade: trebuie

Toamna

de Octavian Goga

Văl de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina
Firelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.

Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul,
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

Și cum de la miazănoapte
Vine vântul fără milă,
De pe vârful șurii noastre
Smulge-n zbor câte-o șindrilă.

De vifornița păgână
Se-ndoiesc nucii, bătrânii,
Plânge-un pui de ciocârlie
Sus pe cumpăna fântânii.

Îl ascult și simt subt gene
Cum o lacrimă-mi învie:
– Ni se-aseamnă povestea,
Pui golaș de ciocârlie.

Să ne amintim!

Poezia este un text literar scris cu rânduri scurte, numite **versuri**.
Mai multe versuri alcătuiesc o **strofă**.
Între strofe se lasă un spațiu liber.
Primul cuvânt din fiecare vers se scrie de obicei cu literă inițială mare.
Autorul poeziei se numește **poet**.

Să ne amintim!

Textul nonliterar este textul în care se prezintă informații sau evenimente adevărate (reale).
Exemple de texte nonliterare: felicitarea, invitația, afișul, scrisoarea, cartea poștală, fluturașul, articolul.

Să înțelegem textul!

1. Ce anotimp este prezentat în această poezie?
2. Cine a împodobit grădina?
3. De ce tremură porumbul pe câmp?
4. De ce crezi că plângea puiul de ciocârlie?
5. „Știu - vreau să știu - am învățat” despre anotimpul toamna.

Știu	Vreau să știu!	Am învățat

TÂRGUL DE CARTE
În Parcul Central, în
zilele de 3 și 4 octombrie între
orele 10:00 - 18:00
Cărțile vă așteaptă!

- Scrie un bilet prin care să îți anunți mama că ai plecat cu bunica la evenimentul prezentat în afiș.

MAȚIA CĂRȚILOR

Cartea este darul cel mai de preț.

Conținuturi:

- Cartea. Prezentarea unei cărți
- Comunicarea orală. Componentele comunicării dialogate – inițierea unui schimb verbal
- Prezentarea unei persoane
- Textul literar narativ
- Scrierea corectă a cuvintelor *ia/ i-a*
- Așezarea textului în pagina caietului
- Povestirea orală după imagini
- Formularea de întrebări și răspunsuri
- Povestirea orală după un șir de întrebări
- Înțelegerea textului citit – harta textului
- Exprimarea emoțională față de textul literar citit
- Cererea simplă familiară, cererea politicoasă
- Scrierea corectă a cuvintelor *iau/ i-au*
- Planul simplu de idei desprins din ilustrații/ benzi desenate
- Povestirea orală după planul simplu de idei desprins din ilustrații/ benzi desenate
- Delimitarea textului în fragmente
- Ordinea întâmplărilor
- Povestirea orală a unui fragment
- Planul simplu de idei al textului literar

Cartea

Pe același birou, cartea și computerul stau tăcute. Cu ambele coperte cartonate și colorate în culori **pastelate**, cartea de povești s-a ridicat pe cotor să-l privească pe Andrei. Fără zgomot se așază la loc.

E seara târziu și Andrei a adormit cu gândul la ziua de mâine. E ultima zi de școală. Va intra în vacanță. Abia o așteaptă. Dorește să aibă mult, mult timp liber pe care să și-l petreacă în cele mai plăcute moduri.

– Tu ce cauți aici? Întreabă computerul mirat. Nu te cunosc. Nu te-am mai văzut. Pe aici umblă doar manuale.

– Ssst! vorbește în șoaptă, Andrei a adormit.

– Sigur nu ne aude. Visează aventuri cu **dragonul** din jocul la care tocmai a trecut de nivelul doi, spuse computerul pe care Andrei îl uitase pornit.

– A trecut de nivelul doi? Adică... cum? a întrebat cartea nedumerită.

– Adică a parcurs niște etape în joc și acum poate trece mai departe la alte etape.

– Aha... așa... cum ai citi un capitol dintr-o carte și poți trece la următorul capitol.

– Cam așa ceva, dar mult mai interesant.

– Mai interesant decât să citești? Nu cred! Cu fiecare carte citită ai ocazia să înveți ceva nou despre fapte, oameni și viețuitoare. Înveți cuvinte noi și expresii pe care nu le știai.

– Dar jocul este ca un film în care câteodată tu hotărăști ce se întâmplă. Culorile și personajele sunt atractive.

– Dar dacă te joci prea mult, culorile și personajele te obosesc. Cititul însă te relaxează, te face să te simți bine. Și să știi, lectura te face să devii mai isteț, îți dezvoltă cultura generală.

– Și cu ajutorul meu îți poți dezvolta cultura generală! Și poți face multe alte lucruri pe care cu o carte nu le poți face. De exemplu, să te vezi cu cineva la distanță sau să afli informații de ultimă oră despre un anumit lucru.

– E adevărat, dar eu mă refeream la petrecerea timpului liber: cu jocuri pe calculator sau citind o poveste?

– Aaa! Ai dreptate! Multe ore în fața calculatorului îți afectează atenția, însă, citind, te vei concentra mai bine și pentru mai mult timp.

– Deci îmi dai dreptate!

– Da, sigur! Eu sunt util, tu ești utilă. Dar dacă sunt folosit în exces... dăunez grav sănătății, pe când tu, cu cât ești mai folosită, cu atât mai mult are de câștigat cel care te utilizează.

Dimineață, calculatorul era foarte obosit, doar funcționase toată noaptea. Cartea era liniștită și aștepta să vadă ce se va întâmpla. Oare Andrei o va observa? Mama lui o așezase cu grijă pe birou, după ce el adormise.

„Cartea poveștilor cu pitici!” Sună interesant!

Andrei a luat cartea și a început să o răsfoiască. Are multe povești și imagini atractive.

„Astăzi voi citi o poveste! În fiecare zi voi citi o poveste!” își spuse Andrei.

Să înțelegem textul!

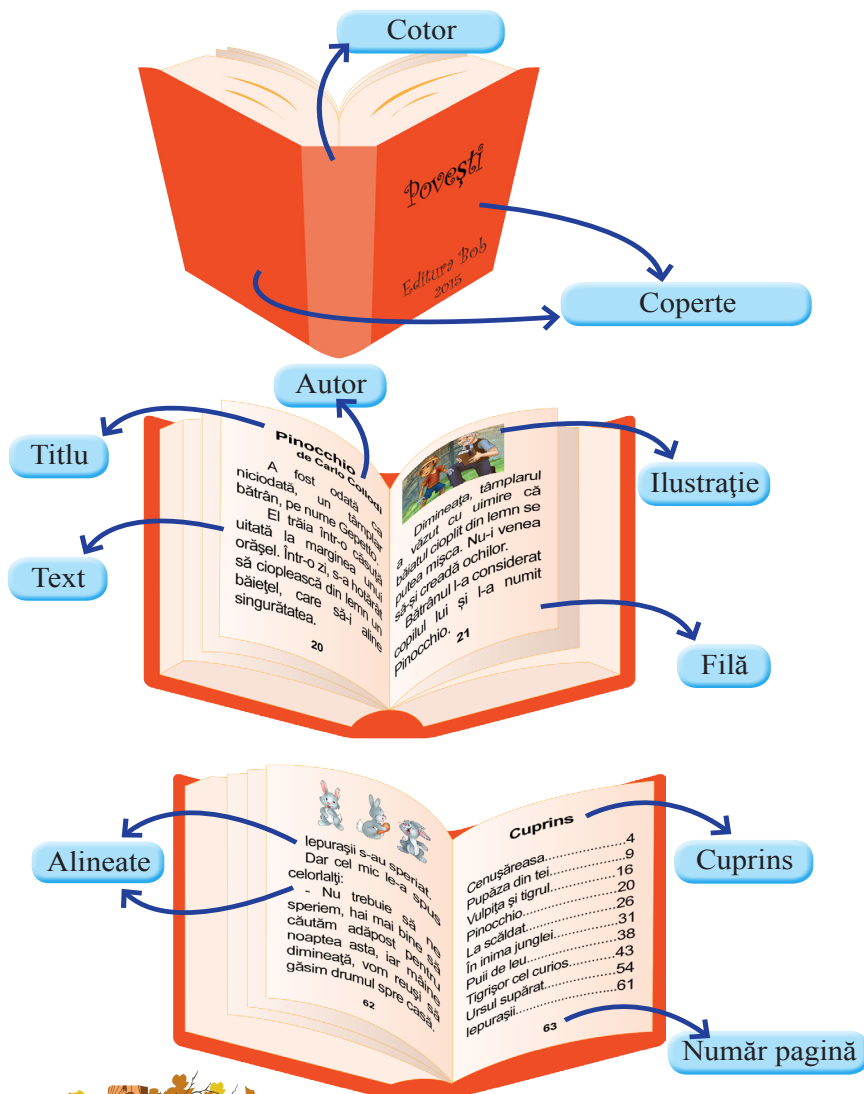
1. Ce personaje apar în text?
2. De ce a hotărât Andrei să citească zilnic?
3. Completează diagrama cu asemănări și deosebiri între carte și computer.

Cartea

Cartea și computerul

Computerul

Cartea. Prezentarea unei cărți

Să ne amintim!

Cartea este alcătuită din **coperte** și **file**.

Pagina este fața unei file. O filă are două pagini.

Există mai multe tipuri de cărți: manuale, cărți de povești și basme, cărți de poezii, cărți istorice, cărți științifice etc.

JOCURI

Joc de rol

Interpretează rolul unui elev care merge la biblioteca școlii să împrumute o carte recomandată de doamna învățătoare.

Joc de cuvinte

Schimbă prima literă pentru a obține cuvinte noi: *carte, filă, toamnă, citit, jocuri, pix, mirat.*

PORTOFOLIU

Confeționează o carte mică, intitulată „Noutățile săptămânii”:

- scrie numele tău ca autor;
- scrie pe file noutăți învățate la diverse obiecte timp de o lună;
- numerotează paginile cărții.

LECTURĂ

Organizați o **șezătoare literară** cu tema „Ghicitori, proverbe și zicători”.

Vocabular

pastelate: pale, delicate

dragon: personaj imaginar

șezătoare: adunare la care se spun povești, glume, ghicitori.

Cuvântul **computer** provine din limba engleză și se pronunță **compiuter**.

Să exersăm!

1. Scrie cuvinte cu înțeles asemănător pentru: *file, computer, creează*.
2. Enumeră trei informații care se găsesc pe prima copertă a unei cărți.
3. Scrie titlul și autorul unei cărți pe care dorești să o cumperi.
4. Scrie câteva reguli pe care ar trebui să le respecti atunci când citești o carte.
5. Ce ne poate oferi cartea?
6. Prezintă în fața colegilor cea mai îndrăgită carte pe care o ai în biblioteca ta. Argumentează alegerea făcută.

Comunicarea orală. Componentele comunicării dialogate - inițierea unui schimb verbal

Să descoperim!

1. Cine vorbește?
2. Cine ascultă?
3. Ce informații conțin cele două mesaje transmise către elevi?
4. Imaginează-ți că ai vizitat târgul de carte „File de aur”. Realizează împreună cu un coleg un dialog pe această temă.

Să ne amintim!

Convorbirea dintre două sau mai multe persoane se numește **dialog**. Într-un dialog există o persoană care vorbește (vorbitor) și o persoană care ascultă (ascultător). Cel care vorbește transmite o informație, iar cel care ascultă primește o informație. Aceste roluri se schimbă pe rând.

Să exersăm!

1. Scrie enunțurile în ordine, pentru a obține conversația dialogată.
 - La revedere!
 - Salut! La ora 17:00.
 - Bună ziua! Sunt Mihai, colegul lui Victor, aș dori să vorbesc cu el.
 - Salut, Victor! La ce oră începe antrenamentul?
 - Bună ziua, Mihai! Îl chem imediat.
 - Mulțumesc! Ne vedem pe terenul de fotbal. La revedere!

2. Care dintre situațiile următoare prezintă comunicări orale?

3. Realizează împreună cu un coleg dialoguri în fața clasei, pornind de la următoarele situații:

- în metrou te întâlnești cu vărul tău;
- în magazin un străin te ajută;
- la circ magicianul te invită în arenă;
- acasă discuți cu mama despre școală.

Prezentarea unei persoane

Fișă de identitate

Numele: Popescu
Prenumele: Irina
Școala unde învață: Școala Gimnazială Nr. 1
Clasa: a III-a B
Vârsta: 10 ani
Adresa: Strada Plopiilor nr. 2, oraș București

Să descoperim!

1. Ce informații sunt prezentate în fișa de identitate alăturată?
2. Completează pe caiet fișa ta de identitate.
3. Scrie două situații unde poți folosi fișa de identitate.

Să reținem!

Prezentarea unei persoane se realizează prin informarea interlocutorului despre datele de identitate. Prezentarea se poate face folosind mai puține date de identitate, dar adăugând alte informații relevante despre persoană.

Să exersăm!

1. Imaginează-ți că te afli pe o scenă și urmează să participi la un concurs. Prezintă-te publicului!
2. Încercuiește formulările corecte prin care o prezinți mătușii tale pe cea mai bună prietenă.
 - a. – Maria Georgescu, prietena mea.
 - b. – Ea e Georgeasca.
 - c. – Prietena mea, Maria.
 - d. – Prietena mea se numește Maria Georgescu.
 - e. – Prietena mea, Maria Georgescu.
 - f. – Numele prietenei mele este Maria Georgescu.
 - g. – O prietenă.
 - h. – Pe prietena mea o cheamă Georgescu Maria.
3. Stabilește căror persoane li se adresează următoarele prezentări:
 - – Bună! El este tatăl meu, Mihai Popescu.
 - – Sărut mâna! Vi-l prezint pe fiul meu, Bogdan.
 - – Sărut mâna, bunicule! Ea este colega mea de bancă, Rodica.
 - – Bună, mami! Iată-l pe partenerul meu de dans, Sorin Florescu.

colegului tău
bunicului tău
doamnei doctor
mamei tale

Nică Începe școala

fragment din „Amintiri din copilărie”

după Ion Creangă

Peste iarnă, mama iar s-a pus pe capul tatei să mă dea undeva la școală. Dar tata spunea că nu mai are bani de dat pentru mine.

– Sărmane omule! Dacă nu știi boabă de carte, cum ai să mă înțelegi? Pentru Nică n-ai de unde da? Măi omule, măi! Ar trebui să te silești să-ți faci un băiat popă!

– Ia taci, măi femeie! nu mai vorbi atâta!

Dar cât s-a **bălăbănit** mama cu tata din pricina mea, tot pe a mamei a rămas.

Într-o duminică a venit la noi tatăl mamei, bunicul meu David Creangă din Pipirig. Văzând și el cearta **iscată** între tata și mama **din pricina** mea, a zis:

– Lasă, măi Ștefane și Smărănducă, nu vă mai îngrijiți atâta, că am să iau pe nepotul cu mine și am să-l duc la școală la Broșteni. Azi e duminică, mâine luni și zi de târg, dar marți, de-om ajunge cu sănătate, am să iau nepotul cu mine. Și am să-l duc cu Dumitru al meu, la profesorul Nicolai Nanu de la școală, și-ți vedea voi ce-a scoate el din băieți; că de ceilalți băieți ai mei, Vasile și Gheorghe, am rămas tare mulțumit cât au învățat acolo. Doamne, ce profesor înțelept și iscusit au avut!

– Nu-i rău, măi Ștefane, să știe și Nică al tău oleacă de carte. Nu numaidecât pentru popie, cum **chitește** Smaranda. Dar cartea îți aduce și oarecare mângâiere. Eu, să nu fi știut a citi, de mult aș fi înnebunit. Și-apoi să fie cineva de tot neînvățat, încă nu este bine. Din cărți culegi multă înțelepciune!

De acestea și de altele a vorbit bunicul David cu mama și cu tata, mai toată noaptea, duminică spre luni și luni spre marți.

Marți, dis-de-dimineată, puse **desagii** pe cai și, legându-i frumușel cu căpăstrul, a zis:

– Ei, măi Ștefane și Smărănducă, mai rămâneți cu sănătate, că eu am să mă duc. Hai, nepoate, ești gata?

– Gata, bunicule, haidem! Și, luându-mi rămas bun de la părinți, am **purces** cu bunicul spre Pipirig.

Și era un pui de ger în dimineța aceea, de crăpau lemnele! Când am ajuns și m-a văzut bunica, a început deodată să plângă.

– Of, Doamne, Davide, cum nu te mai astâmperi; de ce-ai scos băiatul din casă pe vremea asta?

Și a treia zi, dându-ne schimburi și câte două perechi de **obiele** de **suman** alb, ne-am încălțat cu opincile binișor și, sărutând mâna bunicăi, am plecat cu bunicul și cu Dumitru, fratele mamei cel mai mic, la Broșteni. Am înnoptat la Fărcașa, iar următoarea zi am ajuns la Broșteni. Și după ce ne-a așezat bunicul în **gazdă**, cu toată cheltuiala lui, a plecat liniștit.

Noi, cum a plecat bunicul, a doua zi ne-am dus la școală.

Textul literar narativ

Să înțelegem textul!

1. De ce dorea Smaranda ca băiatul ei să învețe carte?
2. Cine l-a convins pe Ștefan să-l lase pe băiat la școală?
3. Ce părere avea bunicul David Creangă despre învățătură?
4. De ce l-a dojenit bunica pe bunicul atunci când a ajuns cu nepotul acasă?
5. Cu ce scop i-a stabilit bunicul în gazdă pe cei doi băieți?

Să ne folosim cunoștințele!

Găsește pentru fiecare cuvânt descrierea care i se potrivește.

Cuvântul	Descrierea potrivită fiecărui cuvânt
personaj	rând care începe mai retras
titlu	cel care participă la acțiune
alineat	numele textului
text	cel care scrie textul
autor	enunțuri legate prin înțeles

Să descoperim!

Scrie pe caiet enunțurile în ordinea în care s-au petrecut acțiunile în text.

- Părinții se contrazic în privința hotărârii de a-l da pe Nică la școală.
- Bunicul l-a dus pe nepot, împreună cu Dumitru, la școală la Broșteni.
- Nică pleacă împreună cu bunicul acasă la acesta.
- Bunicul David Creangă îl convinge pe tată să-și dea băiatul la școală.

Să reținem!

În **textul literar** sunt înfățișate ființe, lucruri, fenomene sau întâmplări fie reale, fie imaginate de autor.

Textul în care se povestesc întâmplări, așezate în ordinea în care acestea s-au petrecut, se numește **text narativ**.

JOCURI

Joc de rol

Convinge-l pe tatăl lui Nică să-l dea pe acesta la școală, folosind cel puțin trei argumente.

Joc de cuvinte

Găsește cele cinci cuvinte ascunse în cuvântul CARTE.

PORTOFOLIU

Desenează școala din Broșteni, așa cum ți-o imaginezi.

LECTURĂ

Citește textul „La cireșe” de Ion Creangă.

Vocabular

s-au bălăbănit: s-au contrazis

iscată: ivită, apărută, pornită

din pricina: din cauza

chitește: gândește

a purcede: a pleca, a porni la drum

obială: bucată de pânză folosită în loc de ciorap

suman: țesătură groasă de lână lucrată în casă

desagă: traistă

gazdă: cel care ține pe cineva în casa lui în schimbul unei sume de bani

Să exersăm!

1. Răspunde la întrebări.

- Care este titlul textului?
- Cine este autorul textului?
- Care sunt personajele ce apar în text?
- Când se petrec întâmplările?
- Câte alineate are textul?
- Observă ilustrația textului și scrie un enunț pe baza acesteia.

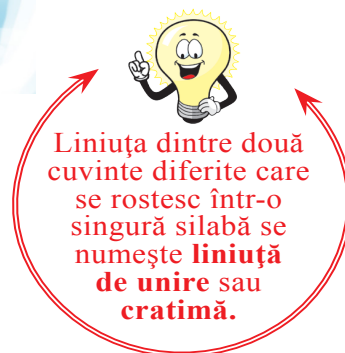

- Scrie două motive care reies din text, pentru care mama băiatului dorea ca acesta să meargă la școală.
- Compară părerea tatălui cu a bunicului, privind hotărârea de a-l da pe băiat la școală.
- Redă printr-un proverb mesajul textului literar narativ.
- Observă imaginea și dă-i un titlu potrivit. Scrie în 3 - 4 enunțuri ceea ce vezi.

6. Scheletul de recenzie (prezentarea pe scurt a textului)

- Scrie într-o propoziție despre ce este vorba în text.
- Redă într-o expresie ce conține textul.
- Redă printr-un cuvânt ce conține textul.
- Scrie cea mai importantă idee din text.

Să scriem corect!

- Copilul **ia** cartea.
- Ia**, ascultă la mine!
- Bunicul **i-a** dus pe băieți la școală.

ia/ i-a ➔

- Se scrie **ia** când cuvântul poate fi înlocuit cu: „apucă” sau când se atrage atenția ascultătorului.
- Se scrie **i-a** când sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

1. Alcătuieste câte două enunțuri în care să folosești cuvintele **i-a** și **ia**.

2. Transcrie enunțurile, folosind forma corectă a cuvintelor.

- Daniela **ia/ i-a** o nucă din coș.
- Bunicului **i-a/ ia** sosit o scrisoare.
- Ia/ I-a** dat cartea de la bibliotecă.
- A venit să o **ia/ i-a** la plimbare.

Așezarea textului în pagina caietului

Observă așezarea în pagina caietului a textului scris de mână.

01.10.2015

Data

Titlul

*Amintiri din copilărie
după Ion Creangă*

Alineate

*Peste iarnă, mama s-a pus pe
copul tatei să mă dea undeva la școală.
Dar tata spunea că nu mai are locuri de
dat pentru mine.*

*- Lăsa-mă omule! Dacă nu știi bo-
bă de carte, cum ai să înțelegi?
Dar cât s-a bălăbănit mama cu tata
din pricina mea, tot pe a mamei a rămas.*

*Într-o duminică a venit la noi tatăl
mamei, bunicul meu David Creangă din
Pipirig. Văzând și el cartea iscătită între ta-
ta și mama din pricina mea, a zis:*

*- Lăsa, măi Ștefane, să știi și băia-
tul tău oarecă de carte. Nu numădăcăt
pentru papie, cum chitește Smaranda. Dar
cartea îți aduce și oarecare mângâiere. Eu,
să nu fi știut a citi, de mult să fi înne-
burnit. Și apoi să fi cinera de tot nemîn-
văt, încă nu este bine. Din cărți culegi
multa înțelepciune!*

Autorul

Despărțirea cuvintelor în silabe la capăt de rând

Să ne amintim!

Data se scrie sus, în partea dreaptă a paginii. Între dată și titlu se lasă un rând liber.

Titlul se scrie la mijlocul rândului următor.

Sub titlu se scrie **numele autorului**.

Între titlu și text se lasă un rând liber.

Un text conține mai multe alineate.

Dialogul se scrie cu alineat.

Un text se scrie caligrafic.

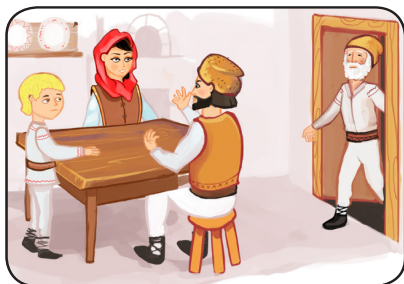
Să exersăm!

1. Alcătuieste un text format din trei alineate, despre un personaj preferat.

2. Transcrie primele două alineate din textul narativ „Nică începe școala”.

3. Alcătuieste propoziții legate prin înțeles în care să introduci cuvintele: *mai întâi, apoi, în cele din urmă*, pe baza textului „Nică începe școala”.

Povestirea orală după imagini

1. Răspunde la întrebări, urmărind imaginile de mai sus.

- Cine poartă o discuție „aprinsă” despre hotărârea de a-l da pe băiat la școală?
- Cine vine în vizită?
- Despre ce le vorbește bunicul părinților?
- Cu cine a plecat băiatul pentru a fi înscris la școală?
- Ce au făcut cei doi băieți a doua zi?

2. Povestește oral întâmplarea după imaginile de mai sus.

În povestirea orală, comunicările trebuie marcate clar prin pauze. Este bine să evităm repetițiile și să fim atenți la rostirea corectă a cuvintelor folosite.

După asemănarea lor

după Emil Gârleanu

Făcuse Dumnezeu aproape toate **lighioanele** pământului. Îi rămăsese de **înviețuit** numai câteva. Pe acestea se hotărî să le **plăsmuiască** după sfatul celorlalte. Astfel, putea să cunoască și inima și mintea acelor cărora le dăduse suflet mai dinainte.

Așa, după **povața** leului, care voia să știrbească din măreția tigrlui, făcu mîța; după gustul raței, invidioasă pe lebădă, făptui găscă; după placul elefantului, **ironic**, născu șoarecele. Ascultă chiar pe măgar, care-l rugase că, decît ar mai face un **dobitoc** pe lume, mai bine i-ar lungi lui urechile, doar-doar o putea prinde un sunet mai armonios.

Dumnezeu știa că fiecare din aceste vietăți își vor avea pe pământ menirea lor.

Atotputernicul se plimba pe pământ și se gîndea cum să mai dea o viețuitoare aerului.

O broască, o albină, un fluture, un păianjen îi ieșiră în cale.

– Ascultați, vietăților, vreau să vă dau azi încă o tovarășă. Doresc să aud povața voastră, ce înfățișare să-i alcătuiesc. Mergeți de vă sfătuiți!

Cele patru viețuitoare se traseră mai la o parte, în sfat.

– Bine, dragilor, se umflă broasca, nu-i ajunge preasfîntului că ne are pe noi? O să lase atâtea ființe pe pământ, că nu ne-o ajunge cu ce ne hrăni. Ia să-i croim noi o **dihanie** cum n-a mai văzut nimeni, doar l-om sătura.

Și șu-șu-șu, șu-șu-șu, se sfătuiră! Apoi, câteșipatru, veniră în fața Domnului.

– Ei? le întrebă Dumnezeu. Tu, broasco, ce sfat îmi dai?

– Înalt-preasfînte, zise broasca, priviți-mi ochii și faceți-i noii viețuitoare la fel.

– Bun! Dar tu, fluture?

– Priviți-mi trupul!

– Bun! Dar tu, albină?

– Priviți-mi aripile!

– Bun! Dar tu, păianjene?

– Priviți-mi picioarele!

– Bun! Foarte bine! răspunse Dumnezeu și zâmbi: ochi de broască, trup de fluture, aripi de albină și picioare de păianjen! Iată lighioana pe care o doreau ele!

Viețuitoarele se uitară una la alta.

– Acum să-l vedem, zise albina, încet, broaștei.

Dar Dumnezeu **blagoslovi** în aer, apoi întinse palma. Și în mîna Domnului răsări, deodată, noua viețuitoare.

– Iată sora voastră. Vă place?

Cele patru sfătuitoare răspunseră, codindu-se:

– Da... mărite Doamne!...

Și Dumnezeu înțelese că noua viețuitoare era într-adevăr frumoasă.

Tocmai în clipa aceasta uite și-o șopârlă.

– Ei, tu, șopârlă, ce zici că-i mai lipsește acestei ființe ca să se desăvârșească sfatul celor patru tovarășe ale tale?

– Sprinteneala mea, Doamne, răspunse cu acreală șopârla.

– Fie! Du-te! porunci Dumnezeu făpturii celei noi care se ridicase pe vârful degetului său.

Și așa, din răutatea celor cinci viețuitoare, zbură, pentru întâia oară pe pământ, nebunatică și gingașa libelulă.

Dar ar fi nedrept să nu se știe că dintre toate viețuitoarele numai rândunica fusese **mărinimoasă**. Ea rugă pe Dumnezeu să dea viață unei rândunele mai chipeșe ca ea. Și Dumnezeu îi făcu hatârul: însufleți lăstunul. Dar pentru inima cea bună a rândunicii o lăsă tot pe dânsa mai frumoasă.

Să înțelegem textul!

1. Ce atitudine a avut rândunica în comparație cu celelalte vietăți?
2. Libelula a ieșit așa cum își doreau acestea?
Argumentează-ți răspunsul!

Formularea de întrebări și răspunsuri Povestirea orală după un șir de întrebări

Să descoperim!

1. Transcrie din text întrebarea adresată de Dumnezeu șopârlei și răspunsul acesteia.
2. Formulează o întrebare pe care să o adresezi unei vietăți din text, apoi imaginează-ți răspunsul acesteia. Scrie întrebarea și răspunsul pe caiet.

Să reținem!

Întrebările și răspunsurile trebuie să fie clar formulate.
Răspunsul prin cuvintele NU sau DA nu este suficient.
Atunci când nu înțelegi întrebarea, spui fără reținere:
Nu înțeleg întrebarea.

Să exersăm!

1. Scrie pe caiet răspunsurile la următoarele întrebări:
 - Ce a hotărât Dumnezeu referitor la unele viețuitoare?
 - Cu cine s-a întâlnit Dumnezeu, în timp ce se plimba pe pământ?
 - Ce povață le cere viețuitoarelor pe care le-a întâlnit?
 - Ce hotărâre au luat viețuitoarele?
 - Ce sugestii i-au dat viețuitoarele lui Dumnezeu pentru a însufleți noua făptură?
 - Cum a ieșit noua făptură după sfaturile viețuitoarelor?
 - Cine era această făptură?
 - Ce vietate a fost mărinimoasă?
 - Cum a răsplătit-o Dumnezeu?

JOCURI

Joc de rol

Citiți textul pe roluri.

Joc de cuvinte

Eu spun multe, tu spui una: *lighioane, viețuitoare, șoareci, mâțe, mreje, dihăni, urechi, ochi, vietăți, chipeșe, mărinimoși, tovarășe.*

PORTOFOLIU

Realizează un desen în care să redai făptura plăsmuită după sfatul celor patru viețuitoare.

LECTURĂ

Citește lectura „Sărăcuțul” de Emil Gârleanu.

Vocabular

lighioană: animal
a înviețui: a da viață
a plăsmui: a crea, a produce
dobitoc: animal
ironic: batjocoritor
dihanie: animal
povață: îndrumare, sfat
blagoslovi: binecuvântă
mărinimoasă: darnică, generoasă

Prieten devotat

poveste populară arabă

Se povestește că odată trăia într-o țară îndepărtată un om care avea un cal voinic și frumos de nu se mai vedea altul ca el în toată țara.

Câștiga orice întrecere, la vânătoare era primul, la tot felul de plimbări lungi, în fine, nu se arăta niciodată obosit, lăsându-se călărit zi și noapte. Dar fiindcă stăpânul lui nu prea avea grijă să-l hrănească, să-l perie, să-l îngrijească după cum s-ar fi convenit, încet-încet, calul începu să simtă că îl părăsesc puterile. Izbucnind războiul, stăpânul și calul său au pornit împreună la luptă. Din nefericire, dușmanul se dovedi mai puternic, și, cu o clipă înainte de a fi încercuți, stăpânul încearcă să scape, dând pinteni calului, dar calul nu mai avea putere să-l ducă iute pe stăpân. Și-a amintit ce neglijat a fost de stăpânul său.

– Stăpâne, dacă mă îngrijeai la timp, acum te-aș fi dus la noi acasă ca vântul și te-aș fi salvat.

Până să-i mai răspundă stăpânul, se văzu prizonier și, din stăpân, deveni într-o clipă rob.

Una din muncile la care participa era aceea de a îngriji câțiva cai, printre care chiar pe al lui. Acum se văzu nevoit să perie frumos calul, să-i dea să mănânce bine, să-i dea apă să bea și așa mai departe. Dacă nu și-ar fi îndeplinit datoria, l-ar fi așteptat și pe stăpân câteva bice bune. În tot acest timp, calul se lăsa îngrijit fără a-i spune nimic. Azi așa, mâine așa, calul redevenise armăsarul mândru și voinic, de-ți era mai mare dragul să-l privești. Și într-o bună zi, pe când îl peria stăpânul lui de odinioară, necheză încet, ca să nu-l audă ceilalți din jur:

– **Făgăduiește**-mi că tot așa de bine mă vei îngriji și dacă nu te vei mai teme de biciul dușmanului și, mâine în zori, te duc în cea mai mare goană acasă la noi.

Înmărmurit de bunătatea calului, mai mult decât de **graiul** lui, omul îi făgădui că se va îngriji de el tot restul vieții, numai să-l scape din **robie**, pentru că era tare nefericit.

Și a doua zi, pe când se crăpa de ziuă, calul îi spuse:

– Suie-te pe spinarea mea și ține-te bine stăpâne, că nu ne vom mai putea opri decât la noi acasă!

Zadarnic încercară zeci de călăreți să-i ajungă din urmă pe cei doi, căci nimeni nu izbuti să alerge cum alerga armăsarul nostru. Ajunseră amândoi **teferi** acasă și calul îi aminti stăpânului făgăduiala făcută.

– Stăpâne, dacă mă îngrijeai la timp, nu cădeai în robie la dușman. Ai grijă de mine de azi încolo, că și eu voi fi alături de tine!

Și la o asemenea dovadă de **devotament**, stăpânul și-a ținut cuvântul dat și s-a îngrijit de calul său cât a putut de bine.

Înțelegerea textului citit-harta textului

Exprimarea emoțională față de textul literar citit

JOCURI

Să înțelegem textul!

1. Cum era calul?
2. Care era atitudinea stăpânului față de calul său, înainte de război?
3. De ce crezi că s-a schimbat comportamentul stăpânului față de cal?
4. Numește două motive pentru care omul a devenit un stăpân bun pentru calul său.
5. Ai aflat din text dorința calului. Tu ce crezi despre aceasta?

Să descoperim!

Realizează harta textului, după modelul de mai jos.

Să reținem!

Harta textului este o metodă prin care stabilim: *locul, timpul, personajele, întâmplările și învățătura* desprinsă din text.

Să exersăm!

1. Exprimă în scris starea emoțională pe care ai simțit-o față de personajele din text, în funcție de situațiile prin care au trecut.
2. Imaginează-ți ce s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi existat ideea salvatoare a calului.
3. Dacă ai fi fost calul, l-ai fi ajutat pe stăpân?
4. Dacă ai fi fost stăpânul, l-ai fi îngrijit pe cal?
5. Eseul de cinci minute:

Scrive în cinci minute ce ai învățat din întâmplarea povestită.

Joc de rol

Interpretați rolul stăpânului și al calului său, imaginându-vă un alt sfârșit al întâmplării.

Joc de cuvinte

- Găsește cât mai multe cuvinte care încep cu prima silabă a cuvântului **prieten**.
- Găsește cât mai multe cuvinte ce denumesc calitățile pe care le poate avea un prieten.

PORTOFOLIU

Realizează o fișă în care să rezolvi cerințele:

- Enumeră trei personaje care ți-au creat o stare de bine când ai citit despre faptele lor.
- Exprimă-ți părerea despre un personaj ale cărui fapte nu îți creează o stare de bine.

LECTURĂ

Citește lectura „Poveste cu tâlc” (poveste populară).

Vocabular

făgăduiește: promite

înmărmurit: încremenit, uimit

grai: voce

robie: captivitate

zadarnic: fără folos

teferi: nevătămați, sănătoși

devotament: dăruire

Rugăciune pentru părinți

din folclorul copiilor

I. Doamne, cât este de bine
Când e mama lângă mine!
Doamne, cât este de rău
Când nu-l văd pe tatăl meu!

II. Tata, mama mă iubesc,
Pentru mine ei **trudesc**.
Ține-i, Doamne, Luminate,
La mulți ani cu sănătate!

III. Fă-le parte tot de bine
Să poarte grijă de mine.
Și mereu, cu harul Tău,
Izbăvește-i de cel rău.

IV. Te rog, ține-i fericiți
Pe părinții mei iubiți!
Să mă poată crește bine,
Să se bucure de mine.

Să înțelegem textul!

1. Care este titlul textului?
2. Cui adresează copilul rugăminți?
3. Pentru cine se roagă copilul?
4. De ce consideră copilul că e bine să se roage pentru părinții lui?

Cererea simplă familiară. Cererea politicoasă

Să descoperim!

În rugămințile copilului către Dumnezeu, există cereri familiare și cereri politicoase. Copilul se simte apropiat față de Dumnezeu și astfel cele mai multe cereri sunt familiare. De exemplu: „Ține-i, Doamne, Luminate, La mulți ani cu sănătate!”.

Să reținem!

Cererea este formularea unei solicitări, a unei rugăminți, cu scopul de a obține un rezultat.

Cererea poate fi: **politicoasă** sau **familiară**.

Cererea familiară se adresează unor persoane foarte apropiate sau unor persoane cu aceeași vârstă ca a celui care adresează cererea.

În **cererea politicoasă** se folosesc formule de politețe: *te rog, vă rog, îmi permiteți* etc.

Să exersăm!

1. Care sunt rugămințile copilului către Dumnezeu? Selectează dintre acestea, cererile familiare.
2. Ce formulă de politețe a folosit copilul?
3. Care este strofa în care există o cerere politicoasă? Memorează această strofă.
4. Grupează într-un tabel ca cel de mai jos, cereri pe care le poți adresa în diferite situații.

Cereri familiare	Cereri politicoase

Să scriem corect!

1. Mamă, pot să **iau** această carte?
2. Părinții **i-au** cumpărat copilului o chitară.

iau/ i-au →

- Se scrie **iau** când cuvântul poate fi înlocuit cu: „apuc”, „cumpăr”.
- Se scrie **i-au** când sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

1. Alcătuieste câte două enunțuri în care să folosești cuvintele **i-au** și **iau**.
2. Alege forma corectă a cuvintelor evidențiate și transcrie propozițiile.
 - a. Colegii **iau/ i-au** adus o pisicuță Alinei.
 - b. Cântecele **i-au/ iau** îndemnat la joc.
 - c. **Iau/ I-au** la mine jocul cu biluțe.
 - d. Am să **i-au/ iau** nucile din coș.
 - e. Ei nu **iau/ i-au** povestit nimic mamei.
3. Schimbă câte o literă din cuvântul **iau** și formează cuvinte noi.
4. Alcătuieste propoziții în care cuvântul **iau** să aibă următoarele înțelesuri: *obțin, cumpăr, apuc*.
5. Alcătuieste un text de 5-7 rânduri, în care să folosești cereri politicoase și cereri familiare. Introdu în text și cuvintele *ia, i-a, iau, i-au*. Dă-i un titlu potrivit!

JOCURI

Joc de rol

Imaginează-ți un dialog între un copil și părinții săi. Copilul le mulțumește acestora pentru grija pe care i-o poartă.

Joc de cuvinte

Scara cuvintelor

Găsește cuvinte formate din două, trei, patru, cinci, șase și șapte litere, în care litera inițială să fie litera „c”.

PORTOFOLIU

Realizează un colaj în care să prezinți membrii familiei tale, folosind și fotografiile ale acestora.

LECTURĂ

Citește poezia „Cântec de leagăn” de Ștefan Octavian Iosif.

Scrie pe o fișă versul din care reiese ce-i cântă moșul copilului.

Vocabular

trudesc: muncesc din greu, depun eforturi
izbăvește: ferește

Caietul care plânge

Planul simplu de idei desprins din ilustrații/ benzi desenate
Să descoperim!

1. Observă imaginile, apoi folosind întrebările „Cine?” și „Ce face?”, desprinde ideile principale.

Cine?	Cătălin
Ce face?	ordonează rechizitele

Ideea principală:
Cătălin ordonează rechizitele.

Cine?	
Ce face?	

Ideea principală:
.....

Cine?	
Ce face?	

Ideea principală:
.....

Cine?	
Ce face?	

Ideea principală:
.....

Ideea principală este un enunț care cuprinde informațiile cele mai importante.
Planul simplu de idei cuprinde toate ideile principale desprinse din ilustrații.

Să exersăm!

1. Scrie planul simplu de idei desprins din ilustrațiile alăturate în ordinea desfășurării întâmplărilor.
2. Realizează planul simplu de idei desprins din ilustrațiile de la pagina 21.

Povestirea orală după planul simplu de idei desprins din ilustrații

1. Povestește oral întâmplarea după planul simplu de idei desprins din ilustrațiile benzii desenate „Caietul care plânge”.
2. Povestește oral întâmplarea după planul simplu de idei desprins din ilustrațiile de la pagina 21.

Lectură Amintiri din copilărie fragment după Ion Creangă

Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stâlpul hornului unde lega mama o sfoară cu **motocei** la capăt, de crăpau mâțele jucându-se cu ei, la **prichiciul** vetrei cel **humuit**, de care mă țineam când începusem a merge copăcel, și la alte jocuri și jucării pline de hazul și farmecul copilăresc, parcă-mi saltă și acum inima de bucurie!

Și eu eram vesel ca vremea cea bună și **șturlubatic** și copilăros ca vântul în tulburarea sa.

Și mama, care era vestită pentru năzdrăvaniile sale, îmi zicea cu zâmbet uneori: „Ieși, copile cu părul **bălai** afară și râzi la soare, doar s-a îndrepta vremea!” Și vremea se îndrepta după râsul meu.

Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci eram feciorul mamei, care și ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății, pe cât mi-aduc aminte; și-mi aduc bine aminte, căci brațele ei m-au legănat când mă alintam la sânu-i, gângurind și uitându-mă în ochii ei cu drag! Și sânge din sângele ei și carne din carnea ei am împrumutat, și a vorbi de la dânsa am învățat. Iar înțelepciunea de la Dumnezeu, când vine vremea de a pricepe omul ce-i bine și ce-i rău.

- Citește în întregime lectura „Amintiri din copilărie” de Ion Creangă.

Vocabular

motocei: ciucuri
prichici: margine îngustă ieșită în afară la cuptor
humuit: lipit cu argilă (pământ)
șturlubatic: neastâmpărat
bălai: blond

Cenușăreasa

după Frații Grimm

 A fost odată un om **văduv**, care s-a căsătorit pentru a doua oară cu o femeie mândră și răutăcioasă. Ea avea două fiice, care la rândul lor erau încrezute.

 Prima sa soție a avut o fiică frumoasă, care era o fată de o bunătate extraordinară și cu o fire blândă. Împreună cu fiicele ei, mama vitregă o punea la toate treburile casnice.

Seara, când fata își termina treburile, se culca lângă foc. Din această cauză, era totdeauna murdară de cenușă, de unde și porecla de Cenușăreasa. Biata fată nu îndrăznește să îi spună tatălui ei ceea ce îndura.

 Într-o zi, prințul a invitat toate domnișoarele din ținut la un bal pentru a-și putea alege o soție. Cele două surori vitrege au început vesele să își pregătească **garderoba** în timp ce biata Cenușăreasa le privea cu drag. Însă ele o **tachinau** spunându-i că o **servitoare** nu ar putea participa niciodată la un bal.

 După ce surorile ei au plecat, ea a izbucnit în plâns sub alunul de la mormântul mamei sale. Atunci și-a făcut apariția în alun o porumbiță albă, care i-a promis că o va ajuta să participe la bal. Apoi i-a dat o rochie frumoasă și o delicată pereche de pantofi. Porumbița i-a spus să se întoarcă înainte de miezul nopții, deoarece după ora douăsprezece vraja se va rupe.

 La bal, cu toții au fost fascinați de această domnișoară, în special prințul care a dansat tot timpul cu ea. Nici surorile vitrege nu au recunoscut-o.

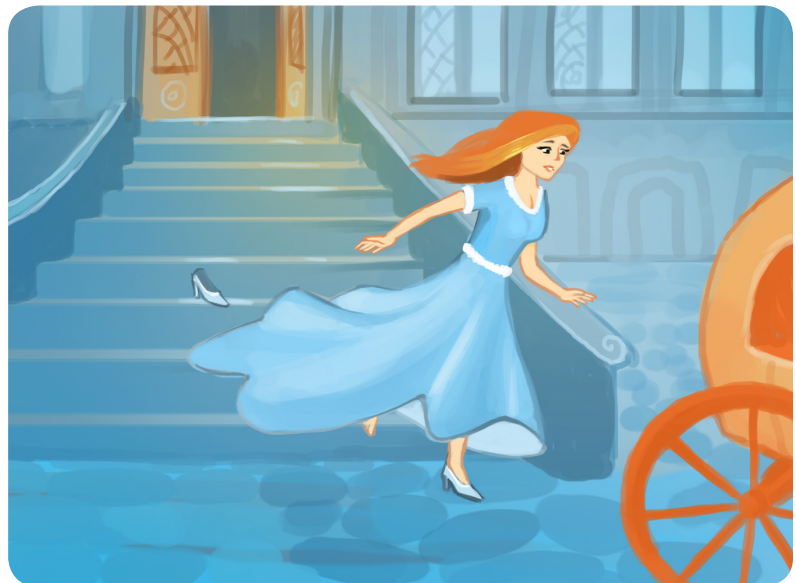
Înainte de miezul nopții și-a adus aminte să plece. Întoarsă acasă, ea i-a mulțumit porumbiței, apoi și-a salutat surorile care nu se opreau din a vorbi despre frumoasa fată de la bal pe care nu o cunoștea nimeni.

Cu ajutorul porumbiței ea a participat la bal și în seara următoare, fermecându-l pe prinț chiar mai mult. Și de această dată ea a plecat doar la ultima bătaie a ceasului care anunța miezul nopții.

 A treia noapte s-a petrecut la fel, dar în graba ei și-a pierdut un pantof coborând pe treptele palatului. Prințul a urmărit-o, dar nu a mai putut-o prinde, însă, în urma ei a găsit pantoful pierdut și a promis că o va găsi pe fata căreia îi aparține și o va lua de soție.

 Prințul a încercat pantoful pe toate fetele din ținut. Surorile vitrege au încercat în zadar și ele, dar în ciuda batjocoririlor pe care i le adresau Cenușăresei, acesteia i s-a potrivit perfect pantoful. Apoi s-a încălțat și cu celălalt pantof pentru a risipi orice urmă de îndoială că aceștia nu i-ar aparține. La vederea acestui lucru mama și surorile vitrege au încremenit de invidie.

 Prințul a luat-o pe Cenușăreasa pe cal și au pornit către palat, unde au făcut o nuntă mare, petrecând trei zile și trei nopți.

Să înțelegem textul!

1. Cum era Cenușăreasa?
2. Ce personaje o supărau pe Cenușăreasa? Care era motivul?
3. Ce ajutor primește Cenușăreasa pentru a putea participa la bal?
4. Care este finalul poveștii?

Delimitarea textului în fragmente. Ordinea întâmplărilor. Povestirea orală a unui fragment

Să descoperim!

Fragmentul	Delimitarea fragmentului	Ordinea întâmplărilor
primul fragment	A fost odată ... erau încrezute.	Un văduv s-a căsătorit cu o femeie răutăcioasă, care avea două fete încrezute.
al doilea fragment	Prima sa soție ... ceea ce îndura.	Mama vitregă o pune să muncească pe fată, poreclind-o Cenușăreasa.
al treilea fragment	Într-o zi prințul ... la un bal.	Prințul a organizat un bal.
al patrulea fragment
...

Să reținem!

Fiecare fragment începe cu alineat.
Un fragment poate avea mai multe alineate.
Fiecare fragment delimitat trebuie să cuprindă enunțuri grupate în jurul unei idei.
Trebuie să stabilim începutul și finalul fiecărui fragment al textului.
În fiecare fragment se povestește despre o nouă întâmplare.

Să exersăm!

1. Citește al doilea fragment al textului, apoi transcrie enunțul din care afli locul unde dormea Cenușăreasa.
2. Citește al treilea fragment al textului, apoi transcrie enunțul din care afli că Cenușăreasa era tratată ca o servitoare.
3. Transcrie fragmentul corespunzător ultimei întâmplări.
4. Povestește oral fragmentul din care afli ce a primit Cenușăreasa de la porumbiță.

JOCURI

Joc de rol

Imaginează-ți un dialog între Cenușăreasa și porumbiță.

Joc de cuvinte

Un copil spune o însușire, altul numește un personaj căruia i se potrivește această însușire.

PORTOFOLIU

Selectează din text și scrie fragmentul care ți-a plăcut cel mai mult. Desenează o scenă care să-l reprezinte.

LECTURĂ

Citește lectura „Prieteșugul dintre șoarece și pisică” de Frații Grimm.

Vocabular

văduv: bărbat căruia i-a murit soția

garderobă: îmbrăcăminte

a tachina: a necăji

servitoare: femeie angajată pentru treburile casnice, slujnică

Planul simplu de idei al textului literar

1. Povestește oral fiecare fragment al textului „Cenușăreasa”.
2. Formulează ideea cea mai importantă a fiecărui fragment, apoi scrie pe caiet.

Să descoperim!

Fragmentul	Întrebări	Informații importante	Ideea principală
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Despre cine se povestește? • Ce se spune despre omul văduv? 	<ul style="list-style-type: none"> - despre un văduv - s-a căsătorit cu o femeie, care avea două fiice 	Un văduv s-a căsătorit cu o femeie, care avea două fiice.
2.	<ul style="list-style-type: none"> • Despre cine se povestește? • Ce se spune despre Cenușăreasa? 	<ul style="list-style-type: none"> - despre Cenușăreasa - Cenușăreasa era bună, blândă și făcea toate treburile din casă - dormea lângă foc 	Cenușăreasa era bună și harnică.
3.

Ideea principală cuprinde informații esențiale din fragmentul citit. Aflăm ideea principală a unui fragment, povestind fragmentul din ce în ce mai pe scurt. Totalitatea ideilor principale ale unui text formează **planul simplu de idei** al textului.

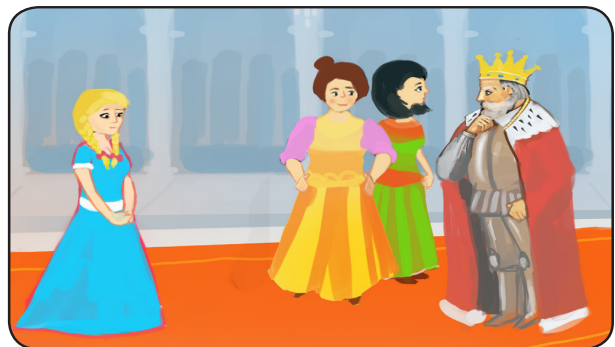
Să exersăm!

1. Continuă completarea tabelului de mai sus și scrie ideile principale în ordinea din tabel, pentru a obține planul de idei al textului.
2. Află informații esențiale din fragmentul următor, cu ajutorul întrebărilor (*despre cine se povestește?, ce se povestește despre...?*), apoi unește informațiile esențiale într-un singur enunț, obținând ideea principală. Scrie această idee!

„Și uitându-se și la fata cea mică, cu ochii albaștri și codițe aurii, ce stă mai la o parte și cu sfială, o întrebă și pe dânsa:

– Cum mă iubești, tu, fata mea?”

(Petre Ispirescu – *Sarea în bucate*)

Întrebări	Informații esențiale	Ideea principală
Despre cine se povestește?		
Ce se spune despre fată?		

3. Alcătuieste planul simplu de idei al unui text citit de tine.

Recapitulare Vrăjitorul din Oz fragment

după Frank Baum

Dorothea și prietenii ei străbăteau pădurea deasă. Drumul era pietruit cu cărămizi galbene. Crengile pomilor erau uscate.

S-a auzit un răget îngrozitor. În calea lor a sărit un Leu mare.

Cu o lovitură l-a învârtit pe Sperie Ciori până la marginea potecii. Apoi l-a izbit pe Omul de Tinichea, care nu s-a speriat, deși a căzut în drum.

Micul Toto a alergat lătrând spre Leu. Fiara a deschis gura să-l muște. Atunci Dorothea, de teamă că Toto va fi omorât, s-a repezit la Leu și i-a tras o palmă peste bot.

– Să-ți fie rușine! Așa mare **dihanie** să te pui cu un cățeluș ca Toto!

– Nu l-am mușcat!

– Dar ai încercat s-o faci! Nu ești decât un **laș**.

– Știu, ce pot să fac?

– Uite! L-ai izbit și pe Sperie Ciori, care nu e decât un om de paie.

– De aceea s-a rostogolit așa ușor, zise Leul. Și celălalt e de paie?

– Nu, e Omul de Tinichea, răspunse fata și îl ajută să se ridice.

– Ce te face să fii laș? zise fetița.

– Nu știi, răspunse Leul, ștergându-și o lacrimă cu vârful cozii.

– Suferi de o boală de inimă? întrebă Omul de Tinichea.

– Poate!

– Creier ai? întreabă Sperie Ciori.

– Așa cred, dar n-am putut niciodată să mă uit în cap să văd.

– Eu merg la Marele Oz să-mi dea puțin creier, fiindcă în capul meu sunt numai paie.

– Și eu vreau să-l rog să-mi dea o inimă, spuse Omul de Tinichea.

– Și eu doresc să mă trimită împreună cu Toto, spuse fetița.

– Credeți că Vrăjitorul din Oz ar putea să-mi dea curaj? întrebă Leul.

– Da.

– Atunci, n-aveți nimic împotriva să merg cu voi?

Și micul grup a pornit la drum.

Să exersăm!

1. Pe unde trec prietenii în drumul spre Oz?
2. Ce îi lipsește fiecăruia dintre prietenii fetiței?
3. Citește fiecare fragment pe rând, apoi scrie despre cine se povestește și ce face.
4. Scrie planul simplu de idei al textului.
5. Povestește oral fiecare fragment, dezvoltând ideea principală în două-trei enunțuri.
6. Scrie două motive pentru care personajele voiau să ajungă la Vrăjitorul din Oz.
7. Imaginează-ți ce s-ar fi întâmplat dacă Leul l-ar fi mușcat pe cățelul Toto. Povestește oral această situație.

Vocabular

dihanie: animal sălbatic
laș: lipsit de curaj, fricos

Evaluare

Coridorul ispitei

după Voltaire

Trăia demult un rege vestit pentru bunătatea sa. Și regele acela era lăudat, înșelat și furat.

Într-una din zile, el chemă înțeleptul înțelepților și-i zise:

– Dumneata, care știi atâtea lucruri frumoase, nu cunoști un mijloc prin care să găsești un **vistiernic** care să nu mă fure?

– De bună seamă, răspunse înțeleptul. Vei reuși acest lucru punându-i să joace pe toți cei care se vor înfățișa pentru a deveni vistiernici. Cel care va juca cel mai ușor va fi omul cel mai cinstit.

– Glumești, zise regele. Ce legătură este între dans și cinste? Dar fie! Fă cum știi!

S-au prezentat în ziua fixată, un număr de șaiszeci și patru de bărbați. S-au adus și bunătați. Totul era pregătit pentru bal.

Ca să se ajungă la salonul de bal, trebuia să se treacă printr-un coridor întunecos. Regele, care afla-se planul, își întinse pe coridor comorile sale.

După ce au ajuns toți în salon, Măria Sa dădu semnalul de dans. Dar cum să danseze, când toți erau grei de ceea ce ascuseseră prin buzunare?

– Ce hoți! gândea regele.

Unul singur dintre ei, sprinten, ținea fruntea sus, brațele libere, corpul drept.

– Iată un om cinstit, zise regele. Și așa a devenit vistiernic cel mai ușor dansator, iar galeria ce ducea spre sala dansului a fost numită „Coridorul ispitei”.

Să exersăm!

1. Precizează titlul textului, numele autorului și personajele.
2. Delimitează textul în fragmente, scriind începutul și finalul fiecărui fragment.
3. Alcătuiește planul de idei al textului.
4. Transcrie primul alineat, respectând regulile de așezare în pagină.
5. Alege forma corectă a cuvintelor evidențiate și transcrie propozițiile:

Colegii *iau/ i-au* adus un dar frumos.

Iau/ I-au o sticlă cu lapte din frigider.

O *ia/ i-a* pe sora ei de la grădiniță.

Vocabular

vistiernic: persoană care are în grijă averea regelui

	S	B	FB
1	identifică un element	identifică două elemente	identifică trei elemente
2	identifică un fragment	identifică două fragmente	identifică trei fragmente
3	formulează o idee	formulează două idei	formulează trei idei
4	respectă o regulă de așezare în pagină	respectă două reguli de așezare în pagină	respectă toate regulile de așezare în pagină
5	un cuvânt corect	două cuvinte corecte	trei cuvinte corecte

FAMILIA - UNIVERSUL MEU

Familia înseamnă binecuvântare pentru fiecare.

Conținuturi:

- Sunetul și litera. Vocalele și consoanele
- Cuvântul. Silaba. Despărțirea în silabe
- Scrierea corectă a cuvintelor *la/ l-a*
- Propoziția
- Intonarea propozițiilor. Semnele de punctuație
- Cuvântul – parte de vorbire
- Substantivul. Felul substantivelor
- Numărul substantivului
- Genul substantivului

Bunica

după Barbu Ștefănescu Delavrancea

O văd, ca prin vis. O văd limpede, așa cum era. Naltă, uscățivă, cu părul alb și creț, cu ochii căprui, cu gura strânsă și cu buza de sus crestată în dinți de pieptene, de la nas în jos.

Cum deschidea poarta, îi săream înaintea. Ea băga binișor mâna în sân și-mi zicea:

– Ghici...

– Alune!

– Nu.

– Stafide!

– Nu.

– Turtă-dulce!

– Nu.

Până nu ghiceam, nu scotea mâna din sân. Și totdeauna sânul ei era plin.

Îi sărutam mâna. Ea-mi da părul în sus și mă săruta pe frunte. Ne duceam la umbra dudului din fundul grădini.

Ea își înfigea **furca** cu caierul de in în brâu și începea să tragă și să răsucescă un fir lung și subțire. Eu mă culcam pe spate și lăsam alene capul în poala ei.

Fusul îmi sfârâia pe la urechi. Mă uitam la cer, printre frunzele dudului. De sus mi se părea că se scutură o ploaie albastră.

– Ei, ce mai vrei? îmi zicea bunica.

Surâsul ei mă gâdila în creștetul capului.

– Să spui...

Și niciodată nu isprăvea basmul.

Glasul ei dulce mă legăna; genele mi se prindeau și adormeam; uneori tresăream și o întrebam câte ceva; ea începea să spună, și eu visam înaintea.

– A fost odată un împărat mare, mare...

– Cât de mare?

– Mare de tot. Și-și iubea împărăteasa ca ochii din cap. Dar copii nu avea. Și îi părea rău, îi părea rău că nu avea copii...

– Bunico, e rău să nu ai copii?

– Firește că e rău. Casa omului fără copii e casă pustie.

– Bunico, dar eu n-am copii și nu-mi pare rău.

Ea lăsa fusul, râdea, îmi desfăcea părul cărlionțat în două și mă săruta în creștetul capului.

Câte-o frunză se desprindea din ramuri și cădea legănându-se. Eu mă luam cu ochii după ea și ziceam:

– Spune, bunico, spune.

– Într-o zi veni la el un moș bătrân care era mic, mic de tot...

– Cât era de mic?

– Poate să fi fost, așa, cam ca tine.

– Va să zică, nu era mic, mic de tot...

Ea spunea, spunea înaintea, mulgând repede și ușurel firul lung din caierul de in.

– Dar ce, ai adormit, flăcăul mamei?

Tresăream.

– A, nu... știu unde ai rămas... la-a-a... Zâna Florilor...
Auzisem prin vis.

Pleoapele-mi cădeau încărcate de lene, de somn, de mulțumire. Și mă simțeam ușor, ca un fulg plutind pe o apă care curge încet, încetinel, încetișor...

Și bunica spunea, spunea înainte, și fusul sfâr-sfâr pe la urechi, ca un **bondar**, ca acele cântece din buruienile în care adormisem de atâtea ori.

Când m-am deșteptat, bunica isprăvisese **caierul**.

Dar basmul?

Cu capul în poala bunicii, niciodată n-am putut asculta un basm întreg.

Avea o poală fermecată, și un glas, și un fus care mă furau pe nesimțite și adormeam fericit sub privirile și zâmbetul ei.

Să înțelegem textul!

1. Ce înfățișare are bunica?
2. De ce crezi că era îndrăgită bunica?
3. Ce făcea bunica sub dud?
4. Cum își alinta bunica nepotul?

Sunetul și litera. Vocale și consoane

Să reținem!

Sunetul este cea mai mică unitate componentă a unui cuvânt și se rostește.

Litera este semnul grafic al unui sunet și se scrie.

Sunetele limbii române (alfabetul) se împart în vocale și consoane.

Vocalele sunt sunete care se rostesc fără ajutorul altor sunete și pot alcătui singure o silabă (*a, e, i, o, u, ă, î, â*).

Consoanele sunt sunete care se rostesc cu ajutorul unei vocale și nu pot alcătui singure o silabă (*b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ș, t, ț, v, x, z*).

Să exersăm!

1. Scrie în caiet câte sunete și câte litere au cuvintele următoare: *nepot, copilărie, cireșe, poveste, exact, basm*.
2. Combină literele *o, u, r, e, p, â, d, m, c, ă, a* pentru a obține cuvinte formate din patru, cinci și șase litere.
3. Scrie cuvinte care încep și se termină cu: consoană; vocală.
4. Identifică vocalele și consoanele din cuvintele: *surâs, alune, bondar, caier, cântece, ploaie*.
5. Alcătuieste cuvinte după schemele următoare: VCV; CVCV; CVC; CVCVC; CCVC. (V = vocală; C = consoană).

JOCURI

Joc de rol

Citiți textul pe roluri.

Joc de cuvinte

Găsește cuvinte care încep și se termină în consoane.

PORTOFOLIU

Realizează un text cu titlul „În vacanță la bunici”.

LECTURĂ

Citește lectura „Bunicul” de Barbu Ștefănescu Delavrancea.

Vocabular

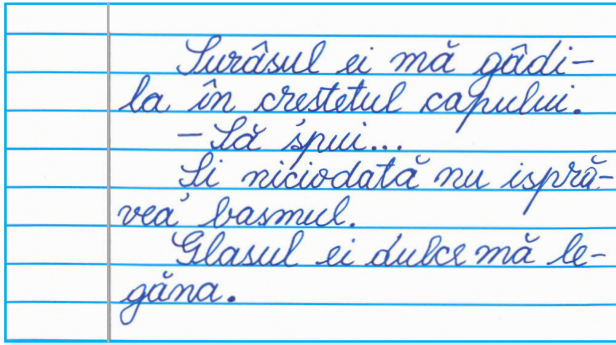
furcă: vergea de lemn pe care se prinde lâna pentru a putea fi toarsă

fus: unealtă de tors pe care se înfășoară firul de lână răsucit

bondar: insectă asemănătoare cu albina

caier: mănunchi de lână, de in sau de cânepă, care se pune în furcă pentru a fi tors manual

Cuvântul. Silaba. Despărțirea în silabe

Să descoperim!

În fragmentul alăturat, cuvintele nu au încăput în întregime pe rând. Astfel, ele au fost despărțite în silabe la capăt de rând.

Să reținem!

Cuvântul este o îmbinare de sunete (uneori un singur sunet) în vorbire și o îmbinare de litere (uneori o singură literă) în scriere.

Cuvintele sunt elemente de bază ale comunicării.

Cuvintele sunt alcătuite din silabe.

Silaba este un sunet (o vocală) sau un grup de sunete (în care se află cel puțin o vocală), care se pronunță cu o singură deschidere a gurii.

Silabele sunt alcătuite din sunete.

Când un cuvânt nu încapă la sfârșitul rândului, îl despărțim în silabe, trecând pe rândul următor doar silabe întregi.

Linia de despărțire în silabe se pune la capătul de rând pentru cuvintele care nu încap pe rândul respectiv.

Să scriem corect!

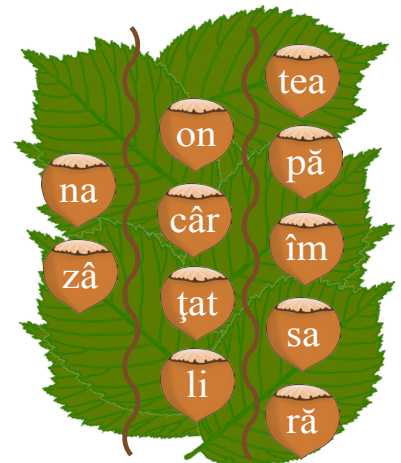
1. Îmi voi petrece vacanța **la** bunica.
2. Ana **l-a** luat pe fratele ei de **la** grădiniță.

la/ l-a

- În cele mai multe situații, cuvântul **la** arată locul sau direcția și poate fi înlocuit cu: „cătref”, „spre”.
- Se scrie **l-a** când sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

Să exersăm!

1. Desparte cuvintele în silabe și precizează numărul acestora:
vis, fermecată, răsucescă, ochii, zâmbet, uscățiv.
2. Alcătuieste câte două cuvinte din: una, două, trei și patru silabe.
3. Găsește în text cuvinte alcătuite din patru silabe și scrie-le în caiet.
4. Formează cuvinte din silabele scrise pe imaginile cu alune.
5. Alcătuieste câte două enunțuri în care să folosești cuvintele: **la** și **l-a**.
6. Alege forma corectă a cuvintelor evidențiate și transcrie propozițiile:
Bunica **la/ l-a** așezat pe nepot în poala sa.
Am mers **la/ l-a** teatru împreună.
La/ L-a cunoscut când mergea **la/ l-a** munte cu prietenii.
Ionuț merge săptămânal **la/ l-a** tenis și **la/ l-a** înot.

Propoziția

Să descoperim!

Ordonează cuvintele din fiecare casetă, astfel încât să obții câte o comunicare.

citește, mama

copilul, cina, servește

meu, vizionează, fratele, filmul

dinozauri, citește, despre, mea, sora

mea, merg, familia, cu, teatru, la

Să reținem!

Propoziția este o comunicare spusă sau scrisă, care are înțeles. Propoziția poate fi alcătuită din unul sau mai multe cuvinte.

Să exersăm!

1. Alcătuieste propoziții din două, trei și patru cuvinte.
2. Scrie două propoziții formate din cinci cuvinte.

Intonarea propozițiilor. Semnele de punctuație

Să descoperim!

- Cât era de mic?
- Poate să fi fost, așa, cam ca tine.
- A, nu era mic, mic de tot!

La sfârșitul propozițiilor sunt scrise semne de punctuație diferite. Acestea ne arată cum să intonăm (să rostim cu tonul potrivit) propoziția.

Să reținem!

În funcție de scopul comunicării, intonăm propozițiile în mod diferit.

Se intonează diferit propozițiile:

- prin care cerem informații (întrebăm)

La sfârșitul acestor propoziții se scrie semnul întrebării (?).

- prin care dăm informații

La sfârșitul acestor propoziții se scrie semnul punct (.).

- prin care exprimăm: o strigare, o urare, un îndemn, o chemare, bucuria, mirarea etc.

La sfârșitul acestor propoziții se scrie semnul exclamării (!).

Să exersăm!

1. Citește din textul „Bunica” după Barbu Ștefănescu Delavrancea, propozițiile prin care se cer informații.
2. Transcrie din același text trei propoziții la sfârșitul cărora este scris semnul (.).
3. Alcătuieste câte două propoziții la finalul cărora, se află, pe rând, semnele de punctuație: (?) și (!).
4. Cuvintele s-au amestecat. Aranjează-le în ordine și pune la sfârșitul lor, pe rând semnele (.), (?), (!). Citește aceste propoziții.
 - poveste, o, bunica, spune;
 - bunicului, i-a, glasul, fermecat, blând, al.

Creanga de alun

după Lev N. Tolstoi

A fost odată un **negustor** bogat, care avea trei fete. Într-o zi, înainte să plece după marfă, le-a întrebat pe fete ce vor să le aducă. Cea mare l-a rugat să-i aducă mărgele, mijlocia a cerut un inel, iar cea mică a spus:

– Adu-mi și mie o creangă de alun.

A plecat negustorul. A terminat treburile, a cumpărat fetei mari mărgele și celei mijlocii un inel.

La întoarcere, prin ploaie, trecând printr-o pădure, și-a amintit că fata cea mică a cerut o creangă de alun. Coboară din căruță să rupă una. Deodată zărește într-un tufiș o creangă de alun cu alune de aur pe ea. A aplecat creanga și a rupt-o. Pe dată a răsărit, ca din pământ, un urs, l-a apucat pe negustor de mână și i-a spus:

– Cum ai îndrăznit să rupi creanga mea? Acum am să te mănânc.

Negustorul s-a speriat și i-a răspuns:

– N-aș fi luat creanga, dacă nu m-ar fi rugat fata mea cea mică.

– Du-te acasă, dar ține minte: cine te va întâmpina întâi, pe acela ai să mi-l dai mie.

Negustorul a plecat. Cum a intrat în curte prima care îl întâmpină a fost fiica cea mică. Negustorul și-a adus aminte de făgăduiala dată ursului și i s-au muiat picioarele. A povestit apoi tot ce s-a întâmplat și toți au început să plângă.

– Nu plângeți – spuse atunci mama – știu eu ce-i de făcut. Când o să vie ursul după fata noastră, noi o să gătim pe fata ciobanului și i-o dăm pe ea în loc.

Într-o zi, la negustor veni ursul ca să-i ceară fata.

– Dă-mi fata!

Mama a priceput ce are de făcut. A gătit-o pe fata ciobanului și a dus-o ursului. Cum au pornit, ursul a început să mormăie și a vrut să o mănânce. Atunci, ea a mărturisit că-i fata ciobanului. Ursul s-a întors la negustor și i-a spus:

– M-ai înșelat, dă-mi-o pe fata cea adevărată!

Au gătit fata, și-au luat rămas bun de la ea și au dat-o ursului. După un timp, cei doi au ajuns într-o pădure mare, unde vântul sufla cu putere. S-au oprit. Ursul s-a dat jos din trasură și a spus:

– Aici e casa noastră!

Ursul a coborât într-o groapă, iar fata s-a dus după el. Ursul a deschis o ușă mare, a tras-o pe fată într-un **beci** întunecos:

– Vino după mine!

Fata tremura de spaimă, apoi se făcu lumină și fata a văzut că era într-un palat bogat. Peste tot lumină, muzică, oameni frumos îmbrăcați o întâmpină și i se închină, iar lângă ea – un prinț. Prințul s-a apropiat de fată și i-a spus:

– Nu sunt urs, sunt prinț și vreau să mă însor cu tine.

Apoi a poftit părinții fetei și oaspeții la nuntă.

Au trăit fericiți, iar creanga de alun au păstrat-o cu mare grijă.

Să înțelegem textul!

1. Ce a dorit fata cea mică să-i aducă tatăl?
2. A cui era creanga de alun ruptă de negustor?
3. Ce i-a cerut ursul negustorului în schimbul crengii?
4. Cine era ursul?
5. Ce s-a întâmplat cu prințul și fata negustorului?

Cuvântul - parte de vorbire

Să descoperim!

În propozițiile „Negustorul bogat îngrijea o casă mare și avea fete frumoase.”, „Prin ploaie, împăratul și-a amintit că fiica mică a cerut creanga.”, cuvintele (părțile de vorbire) denumesc:

- **ființe** (negustorul, fete, împăratul, fiica);
- **lucruri** (casă, creangă);
- **însușiri** (bogat, frumoase, mică);
- **acțiuni** (îngrijea, avea, a amintit, a cerut);
- **fenomene ale naturii** (ploaie).

Să reținem!

Cuvintele fac parte din vorbirea noastră. Ele se numesc **părți de vorbire**.

Părțile de vorbire pot denumi: **ființe, lucruri (obiecte), fenomene ale naturii, însușiri, acțiuni**.

Să exersăm!

1. Selectează din fragmentul marcat toate părțile de vorbire care denumesc ființe, lucruri (obiecte) și acțiuni.
2. Găsește în text câte două părți de vorbire care denumesc: *ființe, lucruri, fenomene ale naturii, însușiri, acțiuni*.
3. Scrie ce denumește fiecare cuvânt din următoarea propoziție:
Ploaia deasă udase florile albe, înmiresmate, din grădina Zânei Florilor.
4. Scrie câte două cuvinte care să denumească: *nume de persoane, fenomene ale naturii, însușiri, acțiuni, emoții (stări sufletești)*.

JOCURI

Joc de rol

Imaginați-vă un dialog între prinț și tatăl fetei, la nuntă.

Joc de cuvinte

Găsește cuvinte care au litera inițială „d”, cu același înțeles pentru cuvintele: *joc, cadou, medic, steag, suferință, iubire, stomatolog*.

PORTOFOLIU

Scrie pe o fișă titlurile unor povești în care animalele s-au transformat în prinți sau prințese.

LECTURĂ

Citește lectura „Leul și cățelușă” de Lev N. Tolstoi.

Vocabular

negustor: persoană care se ocupă de comerț
beci: construcție subterană

Camăradul meu, Coretti

după Edmondo de Amicis

Vântul și ploaia începuseră în timp ce mă plimbam pe **bulevardul** Corso. Auzii pe cineva strigându-mă pe nume; era Coretti, **camăradul** meu. Sărăcuțul, era asudat și obosit de tot, căci ducea în spinare o sarcină de lemne. Un om ce se afla în car îi dădea lemnele rând pe rând. El le căra în **prăvălia** tatălui său și le grămădea cu grabă într-un colț.

– Ce faci, Coretti? îl întrebai eu.

– Nu vezi? îmi răspunse el, întinzând mâinile ca să mai prindă alt rând de lemne, îmi repet lecția!

Eu râsei. El, însă, vorbea serios și, ținând lemnele cu amândouă mâinile, începu să repete lecția.

– Nu vii puțin în prăvălie? îmi zise el.

Am intrat.

– Ia spune-mi, Coretti, unde îți înveți lecțiile? îl întrebai.

– Vino de vezi! Mă duse într-o **odăiță** din dosul prăvăliei, cu o măsuță într-un colț, pe care erau așezate cărțile, caietele și lucrarea începută.

– Uite, zise el, rămăsesem la răspunsul al doilea: din piele se fac încălțăminte, cingători, chingi... Luă **condeiul** în mână și scrise mai departe.

– Aoleo! Cafeaua dă în foc! strigă el deodată și alergă să tragă ibricul la o parte.

– E cafeaua mamei, îmi zise el, am fost silit să învăț cum se face... Așteaptă-mă puțin să i-o duc! Ba vino și tu; mamei i-ar părea bine să te vadă. E în pat de șapte zile, biata mamă!

– Arși! Tot mereu mă ard la deget cu ibricul ăsta!

Deschise o ușă și intrarăm într-o odaie tot așa de mică. Mama lui Coretti era culcată într-un pat mare.

– Ți-am adus cafeaua, mamă! zise Coretti, dându-i ceașca. Băiatul acesta e un cămarad de-al meu.

– Bine, domnișorul, zise buna femeie, bravo, drăguțule!

– Îți mai trebuie ceva, mamă? Lemnele sunt descărcate. Când o trece pe aici femeia cu unt, o să-i dau patruzeci de **lire**. Nu te îngriji, mamă, totul merge strună.

– Îți mulțumesc, Coretti, răspunse femeia.

Ne-am întors în bucătărie.

– O să fac diseară ce mi-o mai rămâne din lecții. Bine de tine, că ai atâta timp, ca să înveți și îți mai rămâne și de plimbare!

Coretti este totdeauna un sprinten și harnic copil.

– Aș vrea, când s-o întoarce tata, să găsească toate lemnele luate din piața Veneția aranjate: ce mulțumit ar fi! Dar ce m-ar bucura mai mult, ar fi să văd pe mama sănătoasă. Azi, slavă Domnului, îi este ceva mai bine. Acum nu mai pot sta de vorbă cu tine, să ne vedem sănătoși, prietene, mâine! Ce bine îmi pare că ai venit să mă vezi! Ferice de tine! strigă el.

– Nu, Coretti, nu! Tu ești mai fericit: tu, căci înveți și muncești mai mult decât mine, tu, fiindcă ai dat ajutor părinților tăi, tu, dragul meu cămarad, pentru că ești bun, de mii de ori mai bun decât mine!

Să înțelegem textul!

1. Unde își făcea Coretti lecțiile?
2. Ce alte treburi casnice mai avea de făcut copilul?
3. Care era cea mai mare dorință a lui Coretti?
4. De ce era considerat Coretti ca fiind fericit?

Substantivul. Felul substantivelor

Să descoperim!

Vântul și ploaia începuseră în timp ce mă plimbam pe bulevardul Corso.

Coretti căra lemne în prăvălia tatălui său.

În propozițiile de mai sus, părțile de vorbire:

- **vântul** și **ploaia** denumesc fenomene ale naturii;
 - **Corso** și **Coretti** denumesc un anumit loc și o anumită ființă și sunt scrise cu literă inițială mare;
 - **tatălui** denumește o ființă;
 - **bulevardul, lemne, prăvălia** denumesc lucruri.
- Toate aceste părți de vorbire sunt substantive.

Să reținem!

Substantivul este partea de vorbire care denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii.

El este de două feluri:

Substantivul comun - denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii de același fel și se scrie, de obicei, cu literă inițială mică. Atunci când substantivul comun se află la începutul titlului unui text sau la început de propoziție, el se scrie cu literă inițială mare.

Substantivul propriu - denumește o anumită ființă sau un anumit lucru, spre a-l deosebi de alte ființe sau lucruri de același fel. El se scrie cu literă inițială mare, indiferent de locul pe care-l ocupă în propoziție.

Să exersăm!

1. Identifică toate substantivele din ultimul alineat al textului.
2. Scrie patru substantive comune și patru substantive proprii.
3. Transcrie din text substantivele proprii.
4. Alcătuieste două propoziții în care să folosești două substantive care denumesc fenomene ale naturii.
5. Transcrie un alineat din text, apoi subliniază substantivele comune.
6. Alcătuieste o propoziție în care să folosești trei substantive proprii și două substantive comune.

JOCURI

Joc de rol

Interpretați dialogul dintre Coretti și mama sa.

Joc de cuvinte

Găsește cuvinte care se termină cu grupurile de litere *ce, ci, ge, gi*.

PORTOFOLIU

Scrie pe o fișă ce calitate are prietenul tău.

Tu ești un bun prieten?
Motivează-ți răspunsul.

Se scriu cu literă inițială mare: nume de persoane, de țări, de localități, de ape, de munți, titluri de cărți/ de opere literare, denumirea sărbătorilor religioase și legale etc.

LECTURĂ

Caută și citește texte despre prietenie.

Scrie pe o fișă titlurile, autorii și personajele textelor citite.

Vocabular

bulevard: stradă largă

camarad: coleg, tovarăș, prieten

prăvălie: magazin

odaie: încăpere, cameră

condei: instrument de scris

liră: unitate monetară

Rodica

de Vasile Alecsandri

Purtând **cofița** cu apă rece
Pe ai săi umeri albi, rotunjori,
Juna Rodica voioasă trece
Pe lângă junii **semănători**.

Ei cu grăbire îi sar în cale,
Zicând: Rodica, floare de crin,
În plin să-ți meargă **vrerile** tale,
Precum tu, dragă, ne ieși cu plin!

S-ajungi mireasă, s-ajungi crăiasă!
Calea să-ți fie numai cu flori,
Și casa casă, și masa masă,
Și sânul leagăn de **pruncușori**!

Cu grâu de aur ei o **presoară**,
Apoi cofița întregă-o beu.
Copila râde și-n cale-i zboară,
Scuturând grâul din părul său.

Vocabular

cofiță: vas pentru apă

jună: tânără

semănători: muncitori agricoli care seamănă

Vocabular

vrerile: dorințele

presoară: presară, împrăștiere

pruncușori: copilași

Numărul substantivului

Să descoperim!

Substantivele comune **masa**, **casa** denumesc un singur obiect. Aceste substantive se află la numărul singular.

Substantivul comun **pruncușori** denumește mai multe ființe. Acest substantiv se află la numărul plural.

Să exersăm!

1. Identifică substantivele comune din poezie și precizează la ce număr se află acestea.
2. Scrie câte o propoziție în care să introduci câte un substantiv comun la numărul singular și plural.
3. Scrie la celălalt număr, următoarele substantive: *cofiță*, *umeri*, *ochi*, *juni*, *flori*, *copilă*, *leagăn*.

Să reținem!

Substantivul se poate afla:

- la **numărul singular**, când substantivul denumește o singură ființă, un singur lucru, un singur fenomen al naturii;
- la **numărul plural**, când substantivul denumește mai multe ființe, lucruri, fenomene ale naturii.

Genul substantivului

Să descoperim!

o apă - **două** ape

un umăr - **doi** umeri

un leagăn - **două** leagăne

Să exersăm!

1. Precizează genul următoarelor substantive comune: *elev*, *veveriță*, *cocoș*, *ghiozdan*, *nor*, *plac*, *coală*, *pahare*, *cățeluși*, *arbori*.
2. Scrie câte trei substantive comune la numărul singular pentru fiecare gen.
3. Alcătuiește câte o propoziție în care să introduci substantive comune la numărul plural, pentru fiecare gen.

Să reținem!

Substantivul are trei genuri, care se află prin numărare, astfel:

- genul masculin: **un** copil, **doi** copii
- genul feminin: **o** carte, **două** cărți
- genul neutru: **un** ceas, **două** ceasuri

Recapitulare-evaluare Proiect

Realizează un album cu titlul **Familia-universul meu**, în care să prezinți informații despre tine și familia ta. Folosește în prezentare propoziții în care să utilizezi semnele de punctuație învățate. Identifică în aceste propoziții trei substantive proprii și trei comune. Pentru substantivele comune specifică numărul și genul. Prezintă proiectul în fața clasei.

ROMÂNIA, ȚARA MEA

*„Patria sunt eu, ești tu, e tot ceea ce iubim, tot ceea ce visăm.”
(Romain Rolland)*

Conținuturi:

- Fragmentul descriptiv
- Scrierea corectă a cuvintelor *neam/ ne-am*
- Solicitarea și oferirea de informații
- Cuvintele cu sens asemănător

Traian și Dochia

legendă populară

Cu mii de ani în urmă, pe teritoriul țării noastre au locuit dacii, care au fost cucerți de către romani, după lupte grele și îndelungate.

Dacii erau mândri, viteji, drepți, harnici și pricepuți. Îmbrăcămintea lor era asemănătoare cu cea a portului popular românesc din zilele noastre.

Bărbații daci erau cu barba mare și stufoasă, cu plete mari, purtau pantaloni lungi îndoiți la glezne, tunică scurtă cu mâneci, iar pe cap purtau o căciulă conică.

Femeile dace erau blânde, cu chip frumos și ochii mari, înalte și mândre la port. Aveau rochii lungi și haine până la genunchi. În păr își puneau flori și îl purtau în cozi împletite.

O **legendă** spune că în vremea aceea trăia pe muntele Ceahlău o fată dacă, vestită pentru hărnicia și frumusețea ei și pentru mulțimea turmelor de oi și de capre. Ea era fată de crai, dar se făcuse ciobăniță.

Fel de fel de feciori de crai și de împărați au venit să o **pețească**. Fata însă nu voia să se mărite. Făcuse și un jurământ că nu se va căsători niciodată cu un roman.

Povestea cu frumoasa fată dacă din Ceahlău a ajuns până la urechile lui Traian, care era cel mai mare împărat roman de pe vremea aceea.

Traian, împăratul Imperiului Roman, cuceritorul frumoasei Dacii, s-a hotărât să o pețească și el pe frumoasa fată dacă și a plecat spre muntele Ceahlău.

În zare, toate crestele muntelui Ceahlău erau învăluite în ceață, care, ridicându-se, dezvăluia bolta albastră a cerului, iar soarele trimitea raze de aur pe umerii stâncilor.

Mai jos, se vedeau șerpuiind cărări împletite cu firul Bistriței și satele împrăștiate pe poalele muntelui.

Încântat de priveliște, Traian ajunge la poalele muntelui. Fata i-a ieșit în întâmpinare. L-a întrebat pe cine caută.

– Pe tine te caut, a răspuns Traian. Vin să te iau de soție. Sunt Traian, împăratul împăraților.

Fata a rămas încremenită la auzul vorbelor frumosului Traian, dar repede și-a venit în fire. Și-a adus aminte de jurământul făcut, de a nu se căsători cu un roman și a fugit din fața lui Traian, îndreptându-se spre desișul pădurii.

Traian însă încălecă, se luă după ea și trei zile și trei nopți o urmări de aproape pe frumoasa Dochia. A treia zi fata a obosit. Traian a ajuns-o și s-a apropiat cu drag de ea.

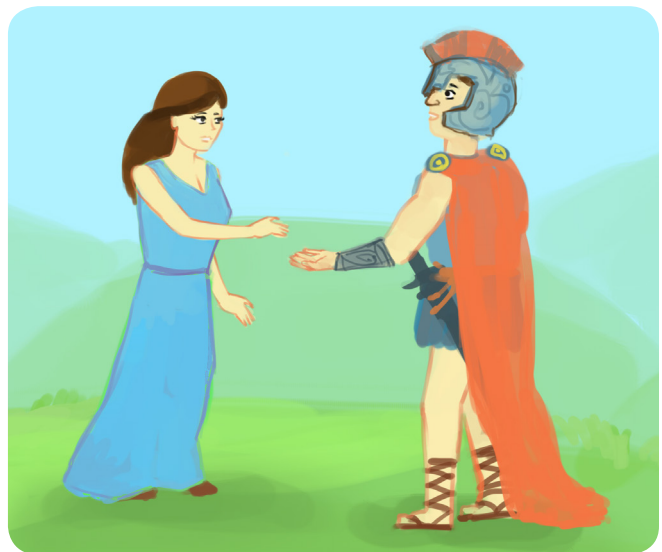
– De ce ai fugit de mine, frumoasă fată?

– De-acuma m-ai prins, nu mai pot fugi, sunt roaba ta.

– Nu roaba mea, ci stăpâna mea.

– Nu stăpână, ci soție, a zis Dochia, lăsând ochii în jos.

Și așa Traian s-a căsătorit cu Dochia, frumoasa și harnica fată dacă din Ceahlău, luând de **zestre**, pe lângă turmele de oi și de capre, și toată țara care se afla în jurul muntelui Ceahlău.

Să înțelegem textul!

1. Cum se numeau locuitorii care au trăit cu mii de ani în urmă pe teritoriul țării noastre? De către cine au fost cucerii aceștia?
2. Cine trăia pe muntele Ceahlău, după cum spune legenda?
3. Cine s-a hotărât s-o pețească pe frumoasa fată dacă?
4. Ce a primit ca zestre Traian?

Fragmentul descriptiv

Să descoperim!

Citește cu atenție fragmentul marcat.

- Despre ce este vorba în fragment?
- Cum erau crestele muntelui?
- Cum era înfățișat cerul?
- Ce se observa la poalele muntelui?

Prin răspunsurile acestor întrebări, descoperim cum este prezentat (descriș) muntele Ceahlău.

Fragmentul marcat este un fragment descriptiv.

Să exersăm!

1. Identifică în text însușirile bărbaților daci.
2. Transcrie fragmentul descriptiv în care sunt prezentate femeile dace.
3. Realizează în 5-7 propoziții descrierea camerei tale.
4. Transcrie un fragment descriptiv dintr-o lectură citită de tine.

Să scriem corect!

1. Dacii făceau parte dintr-un **neam** curajos.
2. **Ne-am** împrietenit repede cu noii noștri vecini.

neam/ ne-am

- Se scrie **neam** când cuvântul poate fi înlocuit cu: „popor”, „rudă”, „familie”.
- Se scrie **ne-am** când sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

Să exersăm!

1. Alege forma corectă a cuvintelor evidențiate și transcrie propozițiile.
Neam/ Ne-am așezat pe bancă.
Românii sunt un *neam/ ne-am* de oameni harnici.
2. Alcătuieste câte două enunțuri cu fiecare din cuvintele *neam* și *ne-am*.

JOCURI

Joc de rol

Interpretați dialogul dintre Traian și Dochia.

Joc de cuvinte

Elevii sunt împărțiți în două echipe. Una dintre echipe trebuie să găsească cât mai multe însușiri pentru femeile dace, iar cealaltă echipă pentru bărbații daci.

PORTOFOLIU

Căutați informații despre daci și romani și realizați o diagramă în care scrieți asemănările și deosebirile dintre aceștia.

LECTURĂ

Citiți lectura „Din viața dacilor” de Alexandru Vlahuță.

Vocabular

legendă: povestire fantastică prin care se explică apariția unor ființe, fenomene, evenimente istorice

să pețească: să ceară în căsătorie

zestre: bunuri, avere

Solicitarea și oferirea de informații

Să descoperim!

1. Ce dorește să afle prietenul lui Horia?
2. Horia îi oferă prietenului său informațiile solicitate?
3. Ce s-ar fi întâmplat dacă prietenul lui Horia nu ar fi formulat clar solicitarea de informații?

Să exersăm!

Andrei se află la muzeul de istorie. Cere informații despre daci. Scrie pe caiet conținutul solicitării și al oferirii acestor informații.

Cuvintele cu sens asemănător

Să descoperim!

Cu mii de ani în urmă, pe teritoriul **țării** noastre **locuiau** dacii.

Cu mii de ani în urmă, pe teritoriul **patriei** noastre **trăiau** dacii.

În propozițiile de mai sus cuvântul „**țară**” are același înțeles cu „**patrie**”. Acestea sunt cuvinte cu sens asemănător. Tot sens asemănător au și cuvintele „**locuiau**” și „**trăiau**”.

Să reținem!

Cuvintele cu sens asemănător se folosesc pentru a evita repetarea cuvintelor dintr-un text. Aceste cuvinte contribuie la îmbogățirea vocabularului.

Vocabularul este format din totalitatea cuvintelor dintr-o limbă.

Să exersăm!

1. Găsește perechile de cuvinte cu sens asemănător.

Drapelul tricolor este simbolul poporului nostru. Acest steag a fost dintotdeauna mândria neamului românesc.

2. Înlocuiește cuvintele subliniate cu altele cu sens asemănător.

Dacii erau viteji, drepti, harnici și pricepuți.

3. Găsește cuvinte cu sens asemănător pentru: *cărare, pădure, moș, țipă, studiază, a ajuns, îngâmfat, temător, mâhnit, dificil*.

Recapitulare

Crăiasa Zăpezii

fragment

după Hans Christian Andersen

Sosise iarna. Geamurile erau înghețate. Copiii încălzeau pe sobă bănuți de aramă, îi lipeau de geamurile înghețate și deodată se ivea un **rotocol străveziu** și prin rotocol se uita, de la fiecare fereastră, câte un ochi drăgălaș și blând; erau băiețașul și fetița. Pe el îl chema Karl și pe ea Gretchen. Vara făceau numai un pas și erau unul lângă altul, iarna însă trebuiau să coboare și să urce pe o mulțime de scări și afară ninge.

– Au început să roiască albinele cele albe, zicea bunica.

– Au și o regină? întrebă băiețașul, fiindcă știa că albinele cele adevărate au o regină.

– Da, au, spunea bunica. E acolo unde-i roiul mai des, e mai mare decât celelalte, dar nu stă mult pe pământ, se urcă iar în norii cei negri. Noaptea, ea pornește în zbor pe străzi și se uită pe fereastră în casă și atunci geamurile îngheață și se fac flori de zăpadă pe la ferestre.

– Da, da, am văzut, ziceau copiii și acum știau că e adevărat ce spunea bunica.

– Crăiasa Zăpezii vine și pe la noi? a întreat odată fetița.

– Atâta-i trebuie, să vie! a răspuns băiețașul. Că o pun pe sobă și îndată se topește.

Bunica l-a mângâiat pe păr și a început o altă poveste. Seara, înainte de culcare, când era pe jumătate dezbrăcat, Karl s-a dus la fereastră, s-a urcat pe un scaun și s-a uitat prin rotocolul de pe geam. Afară începuse să ningă și un fulg, cel mai mare, s-a prins de marginea unei cutii de flori; fulgul a crescut până s-a prefăcut într-o femeie îmbrăcată cu o rochie albă, care parcă era țesută din mii și mii de fulgi de zăpadă. Femeia era frumoasă și gingașă, dar era de gheață, de gheață sclipitoare, și totuși era vie; ochii îi străluceau ca două steluțe, dar nu stăteau o clipă locului. Femeia a dat din cap și a făcut un semn cu mâna către fereastră.

Să exersăm!

1. Transcrie fragmentul în care autorul o descrie pe Crăiasa Zăpezii.
2. Alcătuieste câte o propoziție exclamativă, enunțiativă, interogativă cu fiecare substantiv propriu întâlnit în text.
3. Precizează felul, numărul și genul primelor cinci substantive comune din text.
4. Scrie cuvinte cu înțeles asemănător pentru: *lipeau*, *se ivea*, *blând*, *zicea*, *regină*, *se topește*, *geam*, *gingașă*.
5. Formulează o propoziție în care să introduci cuvântul **ochi**, cu alt înțeles decât cel din text.
6. Transformă substantivele:
 - de la numărul singular la numărul plural: *copil*, *fulg*, *bunică*, *băiat*;
 - de la numărul plural la numărul singular: *albinele*, *geamurile*, *flori*, *străzi*.
7. Scrie substantivele din paranteză la forma corespunzătoare.
(Fulgii) a crescut până s-a prefăcut într-o (femei) îmbrăcată cu o (rochiile) albă. (Femeilor) a dat din (capete) și a făcut un (semnul) cu (mâini) către (ferestrele).

Vocabular

rotocol: cerc

străveziu: transparent

Evaluare

1. Alcătuieste câte un enunț în care să folosești cuvintele *l-a*, *la* și *ne-am* după imaginile de mai jos. Utilizează semnele de punctuație: **!**, **?**, **,**, **:**.

2. Identifică trei substantive, apoi precizează felul, genul și numărul lor.

„Colț-Alb trecuse prin multe peripeții. Trăise în pădurea sălbatică, trăsesse săniile, luase parte la multe concursuri cu câini.”

Colț-Alb - Jack London

3. Găsește pluralul substantivelor: *zăpadă*, *iarnă*, *sărbătoare*, apoi desparte-le în silabe.

4. Scrie substantive cu înțeles asemănător pentru: *zăpadă*, *fereastră*, *popor*.

5. Scrie un text de 5-7 rânduri, folosind imaginile de mai sus, în care să descrii anotimpul iarna. Dă-i un titlu potrivit.

	S	B	FB
1	o ortogramă și un semn de punctuație folosite corect	două ortograme și două-trei semne de punctuație folosite corect	trei ortograme și toate semnele de punctuație folosite corect
2	o parte de vorbire	două părți de vorbire	trei părți de vorbire
3	un cuvânt scris corect	două cuvinte scrise corect	trei cuvinte scrise corect
4	un substantiv	două substantive	trei substantive
5	Îndeplinește următorii descriptori cu patru omisiuni: - conținutul textului are legătură cu imaginile - exprimare corectă - prezența elementelor specifice descrierii (însușiri) - redactarea textului în 5-7 rânduri - așezarea corectă a textului în pagină	Îndeplinește următorii descriptori cu două-trei omisiuni: - conținutul textului are legătură cu imaginile - exprimare corectă - prezența elementelor specifice descrierii (însușiri) - redactarea textului în 5-7 rânduri - așezarea corectă a textului în pagină	Conținutul textului are legătură cu imaginile, exprimarea este corectă, sunt prezente elemente specifice descrierii (însușiri), textul este redactat în 5-7 rânduri, așezarea textului în pagină este corectă.

ÎN PRAĞ DE SĂRBĂTORI

*„Crăciunul este perioada în care aprindem focul ospitalității în casă și pe cel al dragostei în inimi.”
(Washington Irving)*

Conținuturi:

- Extragerea unor informații de detaliu, dintr-un text, transmise prin ilustrații
- Adjectivul
- Acordul adjectivului cu substantivul
- Poziția adjectivului față de substantiv
- Povestirea orală după benzi desenate
- Cuvintele cu sens opus
- Prezentarea unei activități în grup

Pomul de iarnă

după Ernst Theodor Amadeus Hoffmann

În casă domnește atmosfera sărbătorească a Crăciunului. Părinții fac ultimele **retușuri** la pomul de iarnă, așezând lângă el cadourile pentru copii.

Se întunecase de-a binelea. Lipiți unul de altul, Fritz și Maria nu îndrăzneau să mai rostească niciun cuvânt. În clipa aceea răsună limpede un sunet cristalin: cling - cling, cling - cling! Ușile se deschiseră larg și din odaia cea mare năvăli o lumină puternică. Copiii rămaseră încrămeniți în prag, exclamând uimiți: „A!”

Părinții se îndreptară spre ușă și, luându-i de mână, le spuseră:

– Veniți, haideți veniți, dragi copii!

Amândoi copilașii priveau însă muți de uimire, cu ochi mari și strălucitori.

Abia după un răstimp Maria a izbutit să exclame, oftând adânc:

– Vai ce frumos, vai ce frumos!

Iar Fritz încercă cu mult succes câteva tumburi. E drept că și copiii fuseseră, desigur, foarte cuminți și ascultători în tot cursul anului, căci niciodată nu au primit atâtea lucruri frumoase și încântătoare ca acum. Bradul înalt din mijlocul camerei **gema** de mere aurite și argintate, iar pe toate ramurile crescuseră migdale zaharosite, bomboane poleite și tot soiul de alte dulciuri îmbietoare. Dar ce avea mai frumos bradul minunat erau sutele de lumânările, sclipind ca stelele în ramurile sale, iar el însuși, iluminându-se și luminând, îmbia prietenos copiii să-i culeagă fructele.

În jurul pomului, toate străluceau de culori vii, încântătoare și erau atâtea...

Maria zări păpuși grațioase, tot felul de scule mici, îngrijit lucrate, dar, dintre toate, lucrul cel mai atrăgător era o rochiță de mătase, frumos împodobită cu panglici de toate culorile, atârnată în așa fel pe umeraș, în fața Mariei, încât fetița o putea privi din toate părțile, lucru pe care de altfel îl făcu pe dată, exclamând mereu:

– O, frumoasa, draga mea rochiță!

Între timp, înconjurând de trei-patru ori masa, Fritz încercase în galop și în trap noul **roib**, pe care îl găsisese înșeuat lângă pom. Descălecând, spuse că roibul ar fi o bestie sălbatică, dar că îl va struni el.

Ceva mai potoliți, copiii tocmai voiau să se repeadă la cărțile cu poze, gata deschise ca ei să poată privi tot soiul de flori frumoase, de oameni, ba chiar și copii drăguți și jucăuși - toate înfățișate atât de firesc, de ziceai că trăiesc și vorbesc cu adevărat.

Da, copiii aveau de gând să se repeadă la toate aceste cărți minunate, când clopoțelul mai sună o dată.

Între timp, sora lui descoperise la piciorul bradului un omuleț grozav.

Acum o rodea curiozitatea:

– O, tătucule, al cui o fi omulețul acesta drăgălaș?

– Acela, fetița mea, acela o să spargă pentru voi nucile tari și vă aparține deopotrivă ție și lui Fritz. Și frumosul omuleț, îmbrăcat în mândră uniformă de **husari**, fu pe loc adoptat de copii și botezat: Spărgătorul-de-Nuci.

Extragerea unor informații de detaliu, dintr-un text, transmise prin ilustrații

Să înțelegem textul!

1. Pentru ce sărbătoare se pregătea familia celor doi copii?
2. Ce i-a uimit pe Fritz și Maria?
3. Ce avea mai frumos bradul minunat?
4. Ce a descoperit Maria la piciorul bradului?
5. Cum a fost numit de copii omulețul în uniformă de husari?

Să descoperim!

Privind imaginea textului, observăm că între text și aceasta există o strânsă legătură.

Imaginea reprezintă informații importante care apar în text: locul desfășurării acțiunii (în jurul bradului), timpul (de Crăciun), personaje (Maria, Fritz), starea sufletească a personajelor (bucuria exprimată de chipul copiilor).

Să exersăm!

Observă imaginea textului și identifică obiectul care le aparține deopotrivă celor doi copii. Transcrie enunțul în care acesta este descris.

Adjectivul

Să descoperim!

Copiii *veseli* stăteau lângă bradul *înalt* împodobit cu mere *dulci* și *aurite*, migdale *parfumate* și dulciuri.

În propoziția de mai sus părțile de vorbire:

- *veseli* exprimă starea sufletească;
- *înalt* exprimă mărimea;
- *dulci* exprimă gustul;
- *aurite* exprimă culoarea;
- *parfumate* exprimă mirosul.

Toate aceste părți de vorbire sunt adjective.

Să reținem!

Adjectivul este partea de vorbire care exprimă însușiri ale ființelor, ale lucrurilor și ale fenomenelor naturii. Adjectivul însoțește de obicei un substantiv.

Să exersăm!

1. Selectează toate adjectivele din fragmentul marcat.
2. Găsește adjective potrivite pentru următoarele substantive: *brad*, *globulețe*, *panglici*, *jucărie*, *carte*, *zăpadă*, *cozonaci*, *clopoțel*, *copii*, *roib*.
3. Scrie adjective cu înțeles asemănător celor date: *sclipitor*, *gingașă*, *aromate*, *parfumat*, *vrăjit*, *potoliți*.
4. Găsește substantive potrivite pentru adjectivele de la exercițiul anterior. Alcătuieste câte o propoziție cu fiecare pereche substantiv-adjectiv.

JOCURI

Joc de rol

Imaginați-vă un dialog între copii și Spărgătorul-de-Nuci.

Joc de cuvinte

Pornind de la cuvântul „Crăciun”, fiecare copil va spune câte un cuvânt caracteristic acestei sărbători.

PORTOFOLIU

Scrisoare către Moș Crăciun

Realizează o scrisoare în care să scrii ceea ce-ți dorești să primești de la Moș Crăciun.

LECTURĂ

Citește și recită poezia „Colinde, colinde” de Mihai Eminescu.

Vocabular

retușuri: corecturi, rectificări
gemea: era încărcat, plin
roib: cal cu păr roșcat sau brun
husari: ostași unguri

Acordul adjectivului cu substantivul

Să descoperim!

În *camera luminoasă* răsună *glasuri cristaline*.

În propoziția de mai sus substantivul *camera* este la genul feminin și numărul singular, iar adjectivul care-l însoțește (*luminoasă*) are același gen și număr ca acest substantiv.

• substantivul *glasuri* este la genul neutru și numărul plural, iar adjectivul care-l însoțește (*cristaline*) are același gen și număr ca acest substantiv.

Să reținem!

Adjectivul se acordă (se potrivește) în gen și număr cu substantivul pe care îl însoțește.

Să exersăm!

1. Scrie forma corectă a adjectivelor: *iarnă (geros)*, *fulg (pufoși)*, *păpuși (frumos)*, *băiat (isteață)*, *gheață (sclipitori)*, *ornamente (colorată)*.
2. Scrie câte două adjective pentru fiecare din următoarele substantive: *brad*, *daruri*, *copii*, *mere*, *Crăciun*.

Poziția adjectivului față de substantiv

Să descoperim!

Fata *liniștită* privește fulgul argintiu.

Liniștita față privește fulgul *argintiu*.

Fulgii *argintii* roiesc printre crengile bradului.

Argintiii fulgi pun stăpânire pe întreaga natură.

Aflându-se în fața substantivului, adjectivul *liniștită* își modifică forma în *liniștita*.

Adjectivul:

- *argintiu* se termină în **-iu** la numărul singular;
- *argintii* se termină în **-ii** la numărul plural, deoarece se află după substantiv;
- *argintiii* se termină în **-iii** la numărul plural, deoarece se află înaintea substantivului.

Să exersăm!

1. Trece la numărul plural, după model, următoarele părți de vorbire: *nor cenușiu*, *clopoțel auriu*, *pantof vișiniu*, *peisaj minunat*, *carte interesantă*, *munte falnic*.

Model: *urs cafeniu* - *urși cafenii* - *cafeniii urși*

2. Găsește câte un adjectiv potrivit pentru substantivele: *rochiță*, *flori*, *bomboane*.
Alcătuiește câte o propoziție în care adjectivele să se afle înainte și după substantiv.

Să reținem!

În mod obișnuit, adjectivul se află după substantiv. Uneori, acesta se află înaintea substantivului, iar atunci își modifică forma.

Adjectivele care la numărul singular se termină în **-iu**, la plural se termină în:
• **-ii**, când se află după substantiv;
• **-iii**, când se află înaintea substantivului.

Pisoiul năzdrăvan

Povestirea orală după benzi desenate

Să descoperim!

1. Din ce este alcătuită banda desenată de mai sus?
2. Care sunt întâmplările din această bandă?
3. Ce pot conține bulele de dialog în afară de cuvinte?
4. Jucați rolurile personajelor din banda desenată.

Să exersăm!

1. Povestește oral întâmplarea, urmărind banda desenată.
2. Realizează o bandă desenată cu o întâmplare imaginată de tine.

Să reținem!

Banda desenată este o succesiune de imagini însoțite de cuvinte scrise în bule. Are scopul de a reda un fir narativ.

Uneori, în bulele de dialog pot fi scrise doar semne de punctuație, care arată ce exprimă sau ce simt personajele.

Cuvintele cu sens opus

Să descoperim!

Geamul *curat* era *deschis*.
Geamul *murdar* era *închis*.

În propozițiile de mai sus, cuvântul *curat* are înțeles opus pentru cuvântul *murdar*. Acestea sunt cuvinte cu sens opus. Observă și perechea de cuvinte *închis - deschis*.

Să exersăm!

1. Găsește perechile de cuvinte cu sens opus.
Zâna purta pe mâna stângă o brățară albă, iar în părul negru o stea mică. În dreapta zânei se afla prințul, cu pelerina sa mare și neagră.
2. Scrie cuvinte cu sens opus: *larg, frumos, succes, au primit, nou, descălecând, sălbatică, adevăr.*

Să reținem!

Cuvintele cu sens opus contribuie la îmbogățirea vocabularului.

Recapitulare

Cu uratul

fragment din **Amintiri din copilărie**
după Ion Creangă

Odată, la un Sfântul Vasile, ne vorbim noi vreo câțiva băieți din sat să ne ducem cu plugul, căci eram și eu mărișor acum. Și în ajunul sărbătorii Sfântului Vasile toată ziua am stat pe capul tatei să-mi facă și mie un **buhai**.

– Doamne, ce mai ceartă ți-oi da eu, zise tata de la o vreme. N-ai ce mânca la casa mea? Vrei să te îmbrâncească băieții mai mari prin omăt? Acuș te descalt!

Văzând eu că mi-am aprins paie-n cap cu treaba asta, am plecat pe furiș de-acasă, la urat, ca nu cumva să îmi ia tata **ciubotele** și să rămân de rușine înaintea tovarășilor.

Și o luăm noi de la popa Oșlobanu, tocmai din capul satului din sus, cu gând să umblăm tot satul... Când colo, popa tăia lemne afară și cum a văzut că ne așezăm la fereastră și ne pregătim de urat, a început a ne zice:

– De-abia s-au culcat găinile și voi ați și început? Ia stați oleacă, năzdrăvanilor, că vă dau eu!

Noi, atunci, am luat-o la fugă, căci era un om neprimitor popa Oșlobanu. Și din spaima aceea, am fugit noi aproape jumătate de sat înapoi.

– Măi, ce popă **ursuz** și **hapsân**! zicem noi, după ce ne adunăm cu toții la un loc, înghețați de frig și speriați.

– Ei, acum, ce-i de făcut? Hai să intrăm aici în ograda asta – zise Zaharia lui Gâtlan – că ne trece vremea stând în mijlocul drumului.

Și intrăm noi cu toții la Vasile Aniței și ne așezăm la fereastră, să urăm după obicei.

– Ură tu, măi Chiriece – zic eu lui Goian – și noi, măi Zaharie, să pufnim din gură ca buhaiul; iar voi ceilalți să strigați: hăi, hăi!

Și-odată și începem a ura cât ne ținea gura. Și ce să vezi și să nu crezi? Unde nu se ia hapsâna de nevasta lui Vasile Aniței cu **cociorva** aprinsă după noi, căci tocmai atunci trăgea focul să pună colacii în cuptor la rumenit.

– Vai, bată-vă norocul să vă bată! zise ea, grozav de supărată. Dar ce înseamnă asta? Cine v-a învățat? ne-a întrebat femeia.

Atunci noi, de rușine o luarăm la fugă mai ceva decât am fugit de la casa lui popa Oșlobanu...

– Dar bun **pocinog** a mai fost și-aista, zicem noi, oprindu-ne în mijlocul satului, aproape de biserică. Încă una-două de-acestea și ne scot oamenii din sat afară. Mai bine să mergem la culcare. Și după ce ne sfătuim noi și pentru la anul, cu jurământ să umblăm tot împreună, ne-am despărțit unul de altul, zgribuliți de frig și **hămesiți** de foame; și hai fiecare pe la casa cui ne are, că mai bine-i pare. Și iaca așa ne-a fost umblarea cu plugul în anul acela.

Vocabular

buhai: instrument muzical popular

ciubote: ghete, cizme

ursuz: morocănos, neprietenos

hapsân: lacom, rău la suflet

Vocabular

cociorva: lopată mică de lemn pentru scos jarul

pocinog: întâmplare neplăcută, belea, pozna

hămesiți: flămânzi, nemâncați, lihniți

Să exersăm!

- Alcătuiește enunțuri în care să introduci cuvintele de la vocabular.
- Transcrie enunțul în care autorul precizează în ajunul cărei sărbători se petrece întâmplarea.
- Răspunde la întrebări:
 - Cu ce obicei merg băieții în ajunul Sfântului Vasile?
 - La cine merg aceștia cu uratul?
 - Ce hotărăsc băieții în cele din urmă?
- Găsește cuvinte cu sens opus pentru: *înghețați, buni, oprind, culcare, hămesiți.*
- Caută în text cuvintele care exprimă însușirile sufletești ale preotului Oșlobanu și ale nevastei lui Vasile Aniței.
- Scrie la numărul plural următoarele părți de vorbire: *nor fumuriu, colac rumenit, vătrai aprins, băiat hămesit, om neprimitor, femeie hapsână.*
- Ce informații despre text desprinsi din ilustrație?
- Ce obiceiuri de iarnă sunt în zona în care locuiești? Realizează un colaj, folosind imagini și informații despre acestea.
- Care este obiceiul de iarnă preferat de tine? Cum ai fost primit de gazdele caselor la care ai urat?
- Realizează pe caiet o diagramă ca cea din imagine, în care să notezi asemănările și deosebirile dintre modul în care au fost primiți băieții din textul „Cu uratul” și modul în care ai fost primit tu cu uratul.

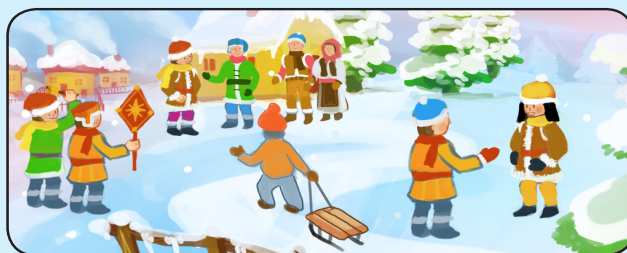
Eu

Eu și băieții

Băieții

Evaluare

- Răspunde la întrebări pe baza textului „Cu uratul” după Ion Creangă.
 - Când se petrece întâmplarea?
 - De unde încep copiii cu uratul?
 - De ce au fugit copiii de la popa Oșlobanu?
- Scrie cuvinte cu sens opus pentru: *ziua, norocul, supărată, frig, afară.*
- Scrie câte un adjectiv pentru fiecare din următoarele substantive: *băieți, iarnă, fereastră, sat, omăt, obicei.*
- Schimbă poziția adjectivului față de substantiv.
 - Copiii veseli au plecat cu uratul.
 - Din cer cad mari fulgi de nea.
 - Săniile alunecă pe derdelușul lucios.
- Alcătuiește un text din 5-7 rânduri, după imaginea alăturată, folosind cel puțin cinci adjective și subliniază-le. Dă-i un titlu potrivit.

	S	B	FB
1	un răspuns	două răspunsuri	trei răspunsuri
2	două cuvinte	trei-patru cuvinte	cinci cuvinte
3	două adjective	trei-patru adjective	cinci-șase adjective
4	o propoziție	două propoziții	trei propoziții
5	Îndeplinește următorii descriptori cu patru omisiuni: - conținutul textului are legătură cu imaginea - exprimarea corectă - prezența adjectivelor - redactarea textului în 5-7 rânduri - așezarea corectă a textului în pagină	Îndeplinește următorii descriptori cu două-trei omisiuni: - conținutul textului are legătură cu imaginea - exprimarea corectă - prezența adjectivelor - redactarea textului în 5-7 rânduri - așezarea corectă a textului în pagină	Conținutul textului are legătură cu imaginea, exprimarea este corectă, sunt prezente cinci adjective, textul este redactat în 5-7 rânduri, așezarea textului în pagină este corectă.

Am plecat să colindăm!

Activitate artistică. Prezentarea unei activități în grup

Plan de prezentare

1. Fixăm data și locul activității.
2. Căutăm colinde specifice sărbătorilor de iarnă.
3. Prezentăm copiilor și doamnei învățătoare colindele adunate.
4. Selectăm colinde care vor fi prezentate în cadrul activității.
5. Stabilim ordinea în care le vom interpreta.
6. Memorăm versurile și melodiile colindelor.
7. Realizăm repetiții cântând colindele în ordinea stabilită în plan.
8. Realizăm invitații pentru activități și le înmănam invitaților.
9. Confectionăm ornamente și decorăm sala de festivități cu ajutorul părinților.
10. Desfășurăm activitatea.
11. Ne exprimăm părerea despre activitatea susținută.
12. Realizăm o expoziție cu cele mai reușite momente surprinse în fotografii.

Să reținem!

Prezentarea unei activități trebuie să conțină informații exacte, corecte despre întâmplarea, situația, faptul, evenimentul ce se prezintă.

În planul de prezentare nu trebuie să ometem aspectele importante, dar nici amănunțele care ne ajută să avem o imagine clară despre ceea ce prezentăm.

Planul de prezentare trebuie să conțină aspectele și etapele în succesiunea în care vor avea loc. Etapele stabilite trebuie respectate de către toate persoanele implicate în activitate.

Florile dalbe

Scoală gazdă din pătuț
Florile dalbe,
Și ne dă un colăcuț
Florile, florile dalbe.

Că mămuca n-o făcut
Florile dalbe,
Sită rară n-o avut
Florile, florile dalbe.

Domn, domn să-nălțăm

Am plecat să colindăm
Domn, Domn să-nălțăm
Când boierii nu-s acasă
Domn, Domn să-nălțăm

C-au plecat la vânătoare
Domn, Domn să-nălțăm
Să vâneze căprioare
Domn, Domn să-nălțăm

Colinde, colinde de Mihai Eminescu

Colinde, colinde,
E vremea colindelor!
Căci gheața se întinde
Asemeni oglinzelor.

Și tremură brazii,
Mișcând rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele.

Se bucur' copiii,
Copiii și fetele!
De dragul Mariei
Își piaptână pletele.

De dragul Mariei,
Și al Mântuitorului,
Lucește pe ceruri,
O stea călătorului.

Moș Crăciun cu plete dalbe

Moș Crăciun cu plete dalbe
A sosit de prin nămeți
Și aduce daruri multe
La fetițe și băieți
Moș Crăciun, Moș Crăciun

Din bătrâni se povestește
Că-n toți anii negreșit
Moș Crăciun pribeag sosește
Niciodată n-a lipsit
Moș Crăciun, Moș Crăciun

FEERIE DE IARNĂ

Iarna este anotimpul în care natura ne înalță spiritul.

Conținuturi:

- Poezia
- Așezarea poeziei în pagina caietului
- Povestirea scrisă după un șir de întrebări
- Părțile unui text creativ (compunere)
- Alcătuirea unui text creativ după un șir de ilustrații/ benzi desenate
- Scrierea corectă a cuvintelor *nea/ ne-a*
- Cuvinte cu aceeași formă și sens diferit
- Sensurile neobișnuite ale cuvintelor
- Textul funcțional - Cartea poștală, e-mailul
- Textul de informare - Afișul
- Textul de informare - Fluturașul

Iarna

de Vasile Alecsandri

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă;
Fulgii zbor, plutesc în aer ca un **roi** de fluturi albi,
Răspândind fiori de gheață pe ai țării umeri **dalbi**.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară!
Cu o **zale** argintie se îmbracă mândra țară;
Soarele rotund și palid **se prevede** printre nori
Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare,
Ca **fantasme** albe plopilor înșirați se pierd în zare,
Și pe-ntinderea pustie, fără urme, fără drum,
Se văd satele pierdute sub clăbucii albi de fum.

Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare
Strălucește și **dismiardă oceanul** de ninsoare.
Iată-o sanie ușoară care trece peste văi...
În văzduh voios răsună clinchete de zurgălăi.

Poezia

Să descoperim!

1. Câte strofe are poezia „Iarna” de Vasile Alecsandri?
2. Din câte versuri este alcătuită o strofă?
3. Care este titlul poeziei? Acesta are legătură cu ceea ce este prezentat în poezie?
4. Cine este autorul textului?
5. Ce sentimente te cuprind atunci când citești această poezie?

Să reținem!

Poezia este un text în versuri.

Fiecare vers al poeziei se scrie cu alineat. Între strofe se lasă un rând liber.

Autorul poeziei se numește **poet**.

Să exersăm!

1. Ce anotimp este descris în poezie?
2. Cu ce sunt asemănați fulgii de nea? Dar plopii?
3. Ce se zărește printre nori?
4. Ce se întâmplă cu norii? Dar cu soarele?
5. Unde se aud clinchete de zurgălăi?

Așezarea poeziei în pagina caietului

Să descoperim!

Observă așezarea poeziei scrisă de mână, în pagina caietului.

	12.01.2016
	<i>Iarna pe uliță</i> <i>de George Coșbuc</i>
	<i>A început de ieri să cadă</i> <i>Câte-un fulg, acum a stat,</i> <i>Norii s-au mai răzburat</i> <i>Spre apus, dar stau grămadă</i> <i>Peste sat.</i>
	<i>Nu e soare, dar e bine,</i> <i>Și pe rău e numai fum.</i> <i>Vântu-i linistit acum,</i> <i>Dar năvalnic vriet vine</i> <i>De pe drum.</i>

Să exersăm!

1. În ce parte a paginii este scrisă data? Dar titlul și numele autorului?
2. Transcrie din poezia „Iarna” de Vasile Alecsandri, strofa care ți-a plăcut cel mai mult, respectând regulile scrierii caligrafice.
3. Alcătuieste propoziții în care să introduci expresiile: *cumplita iarnă, cerne norii, flori de gheață, oceanul de ninsoare.*
4. Câte rânduri libere se lasă între strofele unei poezii?
5. Cum se scrie fiecare vers al poeziei?

JOCURI

Joc de rol

Imaginați-vă un dialog între nori și soare, așa cum sunt prezentate aceste elemente ale naturii în text.

Joc de cuvinte

Realizează un „ciorchine” găsimd cât mai multe caracteristici ale anotimpului iarna.

PORTOFOLIU

Redă prin desen conținutul celei de-a treia strofe din poezia „Iarna” de Vasile Alecsandri.

LECTURĂ

Citește lectura „Iarna” de Barbu Ștefănescu Delavrancea.

Selectează pe o fișă expresiile deosebite din text.

Vocabular

roi: grup de albine, mulțime de insecte

dalbi: albi, curați, imaculați, luminoși

zală: ochiul unui lanț
se prevede: se vede prin ceva, se întrezărește

fantasme: imagini ireale, năluci, arătări

dismiardă: mângâie, desfată

ocean: întindere mare

Iarna în pădure

Povestirea scrisă după un șir de întrebări

1. Observă imaginea și răspunde oral la întrebări:

- Ce anotimp este prezentat în imagine?
- Unde se află copiii și părinții lor?
- Care este motivul pentru care ei au mers în pădure?
- Ce fac aceștia?
- Cum au reacționat animalele la gestul oamenilor?
- Ce concluzie poți desprinde din imagine?

2. Povestește în scris, folosind informațiile transmise de imagine, răspunsurile la întrebări și expresii deosebite.

Părțile unui text creativ (compunere)

	29.01.2016
	<i>Eu sania</i>
Introducerea	<i>Zarva a venit peste deal cu multă bucurie. Dealul verde de astă-vară acum este acoperit cu o mantie pufoasă de zăpadă, numai bună pentru săniuş. Matei și câinele său, Tomiță, se îndreaptă spre dărdelus, împreună cu alți copii.</i>
	<i>Grupul urcă vesel până în vârful dealului. Matei, dornic să-și încerce noua săniută, propune copiilor să facă o întrecere.</i>
Cuprinsul	<i>Cu totii, entuziasmați și însuflețiți de dorința de a câștiga, își pregătesc săniile pentru marea întrecere.</i>
	<i>Jocul se încinge. Săniile alunecă iute spre poalele dealului. Zarva cu-prinde tot locul, iar copiii par acum adevărați oameni de zăpadă. Toti sunt niste învingători.</i>
Încheierea	<i>Spre seară, ei și-au luat rămas-bun și au pornit fericiți spre casă.</i>
	<i>A fost o zi minunată!</i>

Să reținem!

Să descoperim!

1. Care este titlul textului?
2. Când se petrece întâmplarea?
3. Unde se petrece întâmplarea?
4. Care sunt personajele care iau parte la acțiune?
5. Ce le propune Matei copiilor?
6. Unde urca grupul de copii?
7. Ce își doreau aceștia?
8. Cu ce sunt asemănați copiii?
9. Cum se sfârșește întâmplarea?
10. Cum a fost așezat textul în pagină?
11. Care sunt părțile unui text creativ?

Să exersăm!

1. Realizează un text creativ cu titlul "La munte".

Textul creativ (compunerea) este o construcție originală, din propoziții cu înțeles între ele, care respectă un titlu și se orientează după un plan (de întrebări, de idei).

Orice text creativ este structurat în trei părți:

1. Introducerea sau începutul textului creativ, în care sunt prezentate pe scurt: locul, timpul și personajele care iau parte la acțiune.

2. Cuprinsul este partea cea mai dezvoltată a textului creativ, unde faptele și întâmplările se desfășoară în succesiunea lor.

3. Încheierea sau sfârșitul textului creativ este de mică întindere și este formulată într-o învățătură sau concluzie.

Premiul I

Alcătuirea unui text creativ după un șir de ilustrații/
benzi desenate

Să descoperim!

Observă imaginile și răspunde la întrebări:

1. Unde se află copiii?
2. Din ce cauză este trist copilul?
3. Cine îl ajută pe băiat să patineze?
4. Ce informații află cei doi copii din conținutul afișului de pe panou?
5. Ce hotărâsc cei doi copii? Cum sunt ei?
6. Ce premiu câștigă aceștia?

Să reținem!

Textul creativ se poate realiza pe baza unor imagini, pe baza unui plan de idei sau întrebări, fie urmărind anumite reguli date, care antrenează imaginația.

Să exersăm!

1. Povestește oral conținutul fiecărei ilustrații, având ca sprijin întrebările.
2. Alcătuește un text după șirul de ilustrații, respectând părțile unui text creativ, așezarea textului în pagină, scrierea caligrafică, punctuația și ortografia. Folosește expresii deosebite pentru îmbogățirea conținutului textului. Găsește un titlu potrivit.

Să scriem corect!

1. Peste sat s-a așternut un strat de **nea**.
2. Toma e vecin cu **nea** Ion.
3. Bunica **ne-a** adus un iepuraș.

nea/ ne-a

- Se scrie **nea** când cuvântul poate fi înlocuit cu: „zăpadă”, „omăt” sau „nenea”.
- Se scrie **ne-a** când sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

Să exersăm!

1. Alege forma corectă a cuvintelor evidențiate și transcrie propozițiile:
Iarna **ne-a/ ne-a adus ne-a/ nea** din belșug.
Ne-a / Nea Matei **ne-a/ nea** rugat să îl ajutăm.
Maria **ne-a/ nea** prezentat colecția de fluturi.
2. Scrie două enunțuri în care cuvântul „**nea**” să aibă înțelesuri diferite.

JOCURI

Joc de rol

Imaginați-vă un dialog între câștigătorii concursului.

Joc de cuvinte

● Găsește cuvinte care conțin vocalele duble: *ee, ii, oo, uu*.

● Citește repede și corect!
*Nea Nelu ne-a adus
Nea din muntele de sus.
Nea în cer, nea pe pământ,
Nea în aer, nea în vânt.*

PORTOFOLIU

Citește poezia „Iarna pe uliță” de George Coșbuc.
Transcrie versurile în care bătrâna vine să-l „salveze” pe micul „Barbă-Cot”.

LECTURĂ

Citește lectura „Legenda Crivățului” (din Legendele românilor).

Povestea omului de zăpadă

poveste populară

Într-o iarnă friguroasă, cu mult omăt, un copil, jucându-se în zăpadă, a avut ideea să așeze trei bulgări mai mari unul peste celălalt ca să ridice un fel de turnuleț în grădina din spatele casei sale.

În joacă, i-a pus apoi bulgărelui mai mic ochi și gură zâmbitoare din bucăți de cărbune și nas dintr-un morcov. Pe cap i-a așezat o căciulă roșie de lână roasă de vreme și în loc de brațe, un rest dintr-o mătură veche și ruptă. Așa a apărut primul om de nea... Ce minunăție! Când s-a lăsat seara, copilul a intrat în casă lăsând omulețul de nea cu nas portocaliu, singur în grădina albă, înghețată.

Zâna Iarna, care tocmai colinda lumea în lung și în lat în sania ei **măiastră** trasă de doi cerbi albi, cu coarne strălucitoare, a zărit arătarea haioasă din grădină și, în glumă, s-a gândit să îi dea viață.

Seara, când s-a așternut liniștea, fulgii au început să cadă din cer, din ce în ce mai des. Din pădurea din apropierea grădinii, prin gardul rupt de viscolul **aprig** de seara trecută, au început să sosească musafirii nopții.

Două căprioare înfometate s-au apucat să **scormonească** cu grijă omătul, căutând frunze de varză sau știuleți uitați prin grădina de gospodari. Hrana era foarte greu de găsit. Omul cel alb de nea le-a zărit și s-a gândit să le ofere nasul său cel portocaliu drept masă:

– Eu nu am nevoie de el, iar pentru voi poate fi o cină gustoasă și prețioasă pe așa vreme potrivnică.

Căprioarele, mirate, au primit cu bucurie darul.

În aceeași vreme, câteva păsărele zgribulite și zburlite se așază pe căciula roșie de pe capul omului de nea și cer câteva fire de lână ca să își mai câptușească cuiburile reci.

– Cu mare drag! le-a răspuns blând omul de zăpadă și s-a grăbit să împartă toată lâna din căciulă cu păsările cerului. Acestea le-au primit bucuri, mulțumindu-i din suflet bunului om de zăpadă.

Cât a fost de lungă noaptea de iarnă, omul de nea a făcut cadouri celor din jur: firele de paie din mătura veche le-a dat unor iepurași pentru a le pune în culcuș să le fie mai cald, iar cărbunii i-a dat unor pitici ai pădurii ca să își aprindă felinarele.

Spre dimineață, trecând înapoi din lunga sa călătorie, Zâna Iarna l-a observat pe omul de zăpadă stând cu totul **despuiat**. Pentru bunătatea și **generozitatea** lui, s-a gândit să-i ofere și ea un dar special: dragostea tuturor copiilor.

De atunci, omul de zăpadă este un **simbol** nelipsit al iernii. Când zăpada acoperă în strat pufos și gros pământul, toți copiii se grăbesc bucuroși să ridice oameni de zăpadă, pe străzi, în grădini, în curțile caselor sau oriunde doresc.

Să înțelegem textul!

1. Ce era turnulețul din spatele casei, ridicat de copil?
2. Cine i-a dat viață omului de zăpadă?
3. Care erau musafirii nopții?
4. Ce le-a oferit omul de zăpadă acestora?
5. Ce dar special i-a oferit Zâna Iarnă omului de zăpadă?

JOCURI

Joc de rol

Imaginați-vă un dialog între Zâna Iarnă și omul de zăpadă.

Joc de cuvinte

Ce se potrivește?

alb ca ...
rece ca ...
negru ca ...
greu ca ...
pufos ca ...
gros ca ...
strălucitoare ca ...

Cuvintele cu aceeași formă și sens diferit

Să descoperim!

Simona are **ochi** albaștri.
La micul dejun, mama i-a pregătit Ioanei ou **ochi**.
Un **ochi** de la geam s-a spart.
Broasca a sărit într-un **ochi** de apă.
S-a deșirat un **ochi** de la vesta bunicii.

În propozițiile de mai sus, cuvântul **ochi**, deși nu își schimbă forma, are înțelesuri diferite.

Să reținem!

Sensul cuvântului este determinat de context, adică de înțelesul pe care îl are în conținutul propoziției.

În vocabularul limbii române există cuvinte identice ca formă, dar diferite ca înțeles.

Să exersăm!

1. Alcătuieste propoziții folosind sensuri diferite ale cuvintelor: *cer, fire, roșie*.
2. Găsește cuvinte care au aceeași formă, dar înțeles diferit.

Sensurile neobișnuite ale cuvintelor

Să descoperim sensurile cuvintelor!

Sensuri obișnuite

A **scos** din **cutie** darul primit.
(ambalaj)
Toboșarul bate **toba**.
(instrument muzical)

Sensuri neobișnuite

Arăta **ca scos din cutie**. (îngrijit)
Fratele meu este **tobă de carte**.
(învățat)
A **bătut toba** despre peripețiile de la munte. (s-a lăudat)

Să exersăm!

1. Alcătuieste enunțuri cu expresiile următoare: *floare la ureche, cu ochii în patru, a luat-o la sănătoasa*.

Cunoașterea
înțelesului
sensurilor
neobișnuite ale
cuvintelor înseamnă
înțelegerea
bogăției limbii
române.

PORTOFOLIU

Redă prin desen cum era omul de zăpadă la începutul poveștii și cum era la sfârșitul acesteia.

LECTURĂ

Citește lectura „Cea dintâi ninsoare” de Edmondo de Amicis.

Vocabular

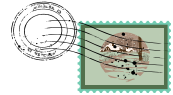
aprig: aspru, crunt, nemilos
despuiat: dezbrăcat, dezgolit
generozitate: dărnicie
măiastră: înzestrată cu puteri magice
scormoneau: căutau, scotoceau
simbol: semn, emblemă

Textul funcțional - Cartea poștală, e-mailul

fața cărții poștale

Brașov, 16 ianuarie 2016

CARTE POȘTALĂ

Dragă Maria,
Îți transmit salutări
din frumosul oraș Brașov.

Destinatar: Voicu Maria

Strada: Zorilor Nr: 52

Localitatea: Oradea

Județul: Bihor

Țara: România

Cod poștal: 410063

Eu drag,
Irina

spatele cărții poștale

Să descoperim ce este cartea poștală!

1. Ce reprezintă prima imagine? Dar a doua?
2. Cui îi este adresat mesajul?
3. Cine este expeditorul?
4. Unde este scris mesajul?
5. Unde este scrisă adresa destinatarului?
6. Unde este așezat timbrul?

Să reținem!

Cartea poștală (vederea) este o bucată de hârtie sau de carton, ilustrată pe o parte, iar pe cealaltă având spațiu pentru scrierea unui mesaj scurt și spațiu pentru adresa destinatarului.

Destinatarul este persoana care primește cartea poștală. Pentru a fi expedită, cartea poștală are nevoie de timbru. Aceasta se expediază prin poștă.

Să exersăm!

1. Care este modalitatea de expediere a unei cărți poștale?
2. Realizează o carte poștală adresată bunicilor.
3. Ce alte modalități de transmitere a unui mesaj mai cunoști?
4. Redactează conținutul unui e-mail pe care ai putea să-l transmiți prietenului tău, cu ajutorul unui părinte.

Mesajele se pot transmite și electronic, prin e-mail (poșta electronică).

Textul de informare - Afișul

Să descoperim!

1. Cine organizează evenimentul prezentat în afiș?
2. Ce instituție organizează evenimentul prezentat în afiș?
3. În ce perioadă și la ce oră se desfășoară evenimentul?
4. Care este locul desfășurării evenimentului?

Să reținem!

Afișul este o înștiințare imprimată (scrisă) expusă public, prin care se transmit anumite informații referitoare la diverse evenimente.

Să exersăm!

1. Realizează un afiș despre concursul de săniuș.
2. Turul galeriei

Expune afișul tău alături de ale colegilor și exprimă-ți părerea în legătură cu acestea.

Textul de informare. Fluturașul

Să descoperim!

- Echipa proiectului „Micii ecologiști” vă informează despre rezultatele obținute:
- spațiul verde din perimetrul școlii a fost ecologizat;
 - s-au plantat 14 puiți de molid în parcul orașului;
 - s-au colectat 19 kg de deșeuri provenite de la aparatură electrocasnică de mici dimensiuni;
 - ecologizarea s-a realizat prin reciclarea selectivă a deșeurilor.

Mulțumim celor care ne-au sprijinit în activitățile proiectului!

Fluturașul de mai sus conține informații privind rezultatele proiectului „Micii ecologiști”.

Să reținem!

Fluturașul este un text nonliterar, de informare, de mică întindere, scris pe o bandă/ bucată de hârtie, cu scopul de a informa, a anunța rezultatele unui concurs/proiect sau de a completa un anunț făcut anterior.

Să exersăm!

Realizează un fluturaș prin care comunicii rezultatele unui proiect în care ai fost implicat.

Recapitulare

Vulpea Taia și tigru Tom

poveste populară africană

Un tigru rău și mare pândea de multă vreme o vulpe vicleană care din întâmplare ajunsese în junglă.

Până la urmă, a înhățat-o de blană și i-a spus:

– Te-am prins, Taia, s-a zis cu tine!

Dar vulpea isteată se uită lung la tigru Tom și fără niciun pic de teamă, îi spuse:

– N-ai nici măcar un pic de rușine. Cum de nu vezi că ai de-a face cu regina junglei?

Auzind-o, Tom se puse pe râs:

– Ha, ha, ha! Auzi, regina junglei! Atât de mică și de pricăjită, regină?

Vulpea se prefăcu a fi jignită și îi răspunse supărată:

– Nu râde... Vrei dovezi? Hai cu mine în junglă și-ai să te convingi cu ochii tăi. N-ai să vezi animal care să nu fugă de mine!

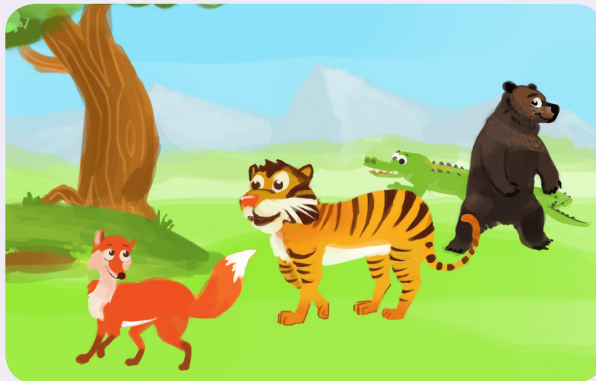
Mirat nespus de cele auzite, tigrul căzu la învoială și plecară împreună. El mergea în față, iar vulpea îl urma. Când animalele din junglă l-au zărit pe tigrul, de frică au început să fugă cât le țineau picioarele.

Bucurându-se, vulpea îi spuse tigrului cu **înfumurare**:

– Ei, ce mai zici acum, am mințit? Iată ce frică le este de mine!

Tigru, nătăfleț, n-a înțeles că animalele se speriau de el și nu de vulpe.

Și-a cerut iertare așa cum se cade în fața unei regine și i-a dat drumul vulpii.

Vocabular

înfumurare: mândrie, îngâmfare

1. Cadrantul

I. Realizează planul de idei al textului.	II. Diagrama <div style="display: flex; justify-content: space-around; border: 1px solid black; padding: 5px;"> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px;">Taia</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px;">Taia și Tom</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px;">Tom</div> </div>
III. Explică folosirea semnelor de punctuație din fragmentul marcat.	IV. Înlocuiește expresiile „să te convingi cu ochii tăi” și „cât le țineau picioarele” cu alte cuvinte cu înțeles asemănător. Alcătuieste propoziții cu acestea.

2. Selectează din text două substantive proprii și alcătuieste cu acestea propoziții care să exprime un îndemn și o urare.

3. Găsește în text trei substantive comune și trei adjective. Precizează numărul și genul acestora.

4. Schimbă poziția adjectivului față de substantiv: *tigrul rău*, *vulpea vicleană*, *regină mică*, *cerceii aurii*, *copii zgłobii*.

Evaluare

Iarna pe uliță

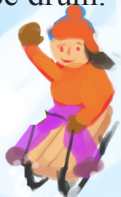
de George Coșbuc

A-nceput de ieri să cadă
Câte-un fulg, acum a stat,
Norii **s-au mai răzbunat**
Spre apus, dar stau grămadă
Peste sat.

Nu e soare, dar e bine,
Și pe râu e numai fum.
Vântu-i liniștit acum,
Dar **năvalnic** vuiet vine
De pe drum.

Sunt copii, cu multe săniile,
De pe coastă vin țipând
Și se-mping și sar râzând;
Prin zăpadă fac **mătăanii**;
Vrând-nevrând.

– Ce-i pe drum atâta gură?
– Nu-i nimic. Copii ștregari.
– Ei, auzi! Vedea-i-aș mari,
Parcă trece-adunătură
De tătari.

1. Răspunde la întrebări:

- Ce anotimp este prezentat în poezie?
- Cine face gălăgie?
- Câte versuri are o strofă?

2. Scrie felul, numărul și genul părților de vorbire subliniate în poezie.

3. Scrie forma corectă a adjectivelor din paranteze.

(Zglobii) copiii sunt cu săniile.
Glasul (veselă) al copiilor răsună pe coastă.
S-a sfârșit (frumosul) iarnă.

4. Găsește cuvinte cu sens opus pentru: vine, râzând, acum.

5. Alcătuieste câte o propoziție cu următoarele cuvinte: ia, ne-a, neam.

6. Alege varianta care reprezintă transmiterea unui mesaj prin poșta electronică.

a. carte poștală

b. e-mail

	S	B	FB
1	un răspuns corect	două răspunsuri corecte	trei răspunsuri corecte
2	o parte de vorbire analizată corect	două părți de vorbire analizate corect	trei părți de vorbire analizate corect
3	un cuvânt scris corect	două cuvinte scrise corect	trei cuvinte scrise corect
4	un cuvânt cu sens opus	două cuvinte cu sens opus	trei cuvinte cu sens opus
5	o ortogramă folosită corect	două ortograme folosite corect	trei ortograme folosite corect
6	–	–	variantă corectă

Vocabular

mătăanii: (aici) cad cu fața în zăpadă

a se răzbuna: (aici) a se îndrepta

năvalnic: furtunos, aprig

Cuprins

UNITATEA I - FANTEZII DE TOAMNĂ - RECAPITULARE

Septembrie după George Coșbuc.....	6
Prepelita și puii ei după Lev N. Tolstoi.....	10
Toamna de Octavian Goga.....	12

UNITATEA II - MAGIA CĂRȚILOR

Cartea.....	14
Cartea. Prezentarea unei cărți.....	15
Comunicarea orală. Componentele comunicării dialogate - inițierea unui schimb verbal.....	16
Prezentarea unei persoane.....	17
Nică începe școala după Ion Creangă.....	18
Textul literar narativ.....	19
Scrierea corectă a cuvintelor ia/ i-a.....	20
Așezarea textului în pagina caietului.....	21
Povestirea orală după imagini.....	21
După asemănarea lor după Emil Gârleanu.....	22
Formularea de întrebări și răspunsuri.....	23
Povestirea orală după un șir de întrebări.....	23
Prieten devotat - poveste populară arabă.....	24
Înțelegerea textului citit - harta textului.....	25
Exprimarea emoțională față de textul literar citit.....	25
Rugăciune pentru părinți - din folclorul copiilor.....	26
Cererea simplă familiară. Cererea politicoasă.....	26
Scrierea corectă a cuvintelor iau/ i-au.....	27
Caietul care plânge - Planul simplu de idei desprins din ilustrații/ benzi desenate.....	28
Povestirea orală după planul simplu de idei desprins din ilustrații.....	29
Lectură - Amintiri din copilărie - fragment după Ion Creangă.....	29
Cenușăreasa după Frații Grimm.....	30
Delimitarea textului în fragmente.....	31
Ordinea întâmplărilor. Povestirea orală a unui fragment.....	31
Planul simplu de idei al textului literar.....	32
Recapitulare.....	33
Evaluare.....	34

UNITATEA III - FAMILIA - UNIVERSUL MEU

Bunica după Barbu Ștefănescu Delavrancea.....	36
Sunetul și litera. Vocale și consoane.....	37
Cuvântul. Silaba. Despărțirea în silabe.....	38
Scrierea corectă a cuvintelor la/ l-a.....	38
Propoziția.....	39
Intonarea propozițiilor. Semnele de punctuație.....	39
Creanga de alun după Lev N. Tolstoi.....	40
Cuvântul - parte de vorbire.....	41

Camaradul meu, Coretti după Edmondo de Amicis.....	42
Substantivul. Felul substantivelor.....	43
Rodica de Vasile Alecsandri.....	44
Numărul substantivului.....	44
Genul substantivului.....	44
Recapitulare - evaluare.....	44

UNITATEA IV - ROMÂNIA, ȚARA MEA

Traian și Dochia - legendă populară.....	46
Fragmentul descriptiv.....	47
Scrierea corectă a cuvintelor neam/ ne-am.....	47
Solicitarea și oferirea de informații.....	48
Cuvintele cu sens asemănător.....	48
Recapitulare.....	49
Evaluare.....	50

UNITATEA V - ÎN PRAG DE SĂRBĂTORI

Pomul de iarnă de E. T. A. Hoffmann.....	52
Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text, transmise prin ilustrații.....	53
Adjectivul.....	53
Acordul adjectivului cu substantivul.....	54
Poziția adjectivului față de substantiv.....	54
Pisoiful năzdrăvan - Povestirea orală după benzi desenate.....	55
Cuvintele cu sens opus.....	55
Recapitulare.....	56
Evaluare.....	57
Am plecat să colindăm! Activitate artistică. Prezentarea unei activități.....	58

UNITATEA VI - FEERIE DE IARNĂ

Iarna de Vasile Alecsandri.....	60
Poezia.....	60
Așezarea poeziei în pagina caietului.....	61
Iarna în pădure - Povestirea scrisă după un șir de întrebări.....	62
Părțile unui text creativ (compunere).....	63
Premiul I - Alcătuirea unui text creativ după un șir de ilustrații/ benzi desenate.....	64
Scrierea corectă a cuvintelor nea/ ne-a.....	65
Povestea omului dezăpadă - poveste populară.....	66
Cuvinte cu aceeași formă și sens diferit.....	67
Sensurile neobișnuite ale cuvintelor.....	67
Textul funcțional - Cartea poștală, e-mailul.....	68
Textul de informare - Afișul.....	69
Textul de informare - Fluturașul.....	69
Recapitulare.....	70
Evaluare.....	71